చందాదారులకు - గమనిక

- శ్రీ రామకృష్ణప్రభ (ఆధ్యాత్మిక మాసపత్రిక) ప్రతి ఇంగ్లీషునెల మొదటివారములో వెలువడును.

- సంవత్సరచందా 12 రూపాయలు.

- దీర్ఘకాలీయ చందా (35 ఏండ్లు) 150 రూపాయలు.

- దీర్ఘకాలీయ చందాదారులు (35 ఏండ్లు) కాగోరి, ఒక్కసారిగా 150 రూపాయలు చెల్లించలేనివారు, వాయిదాలపై (ప్రతిసారి పదిరూపాయలకు తక్కువగాకుండ) ఒక సంవత్సరకాలములో మొత్తము పైకమును చెల్లించవచ్చును.

- దీర్ఘకాలీయ చందా మధ్యలో మరొకరి పేరునకు మార్చబడదు.

- ఐదు సంవత్సరములకు చందా పైకము ఒక్కసారిగా చెల్లించువారికి 10% తగ్గింపు గలదు.

- చందాదారులు కాగోరువారు ఏనెలనుండియైనను చందాదారులు కావచ్చును.

- చందాపైకమును మనియార్డర్‌ద్వారాగాని, పోస్టల్ ఆర్డర్‌ద్వారాగాని, బ్యాంక్ డ్రాఫ్ట్‌ద్వారాగాని ముందుగానే పంపవలెను.

- క్రొత్తగా చందాదారులుగా చేరువారు "క్రొత్త చందాదారుడను" అని తెలియజేయవలసినదిగా మనవి.

- చందాదారులయినవారు, తమ చందానంబరును (R. P. ....) గుర్తుంచుకొని ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములలో దానిని తెలుపవలెను.

  (ప్రతినెల పోస్టుద్వారా మీ కందజేయబడు రామకృష్ణప్రభ కవరుపైనుండు మీ విలాసము మీద, మీ చందానంబరు గుర్తింపబడియుండును. గమనించగలరు.)

- మీరు వ్రాయు ఉత్తరములందు, M. O. కూపనులందు మీ విలాసమును, చందానంబరును స్పష్టముగా వ్రాయవలసినదిగా మనవి.

- మీ అడ్రసు మారినపుడు ఆ క్రొత్త విలాసమును మాకు తెలియజేయగలరు.

- ప్రత్యుత్తరమపేక్షించుచు ఉత్తరములు వ్రాయువారు, రిప్లయికార్డుగాని, తగినన్ని స్టాంపులుగాని పంపగలరు.

- రామకృష్ణమఠము, మద్రాసు-4 నుండి వెలువడు చాల పుస్తకములధరపై రామకృష్ణ ప్రభ చందాదారులకు 5 % తగ్గింపు కలదు.

మేనేజరు : శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ,

P. B. No. 635, మద్రాసు-600 004,

విడిప్రతి 120 పైసలు

శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ

విషయ సూచిక

1. మహిషాసురమర్దినీ స్తోత్రమ్ 317
2. నేటిసమాజంలో సన్యాసులకర్తవ్య 320
3. జీవామ శరదశ్శతం 326
4. 'నియతి స్వేచ్ఛ' 329
5. మహాభారత దర్శనము
6. యోగవాసిష్ఠ కథ 344
7. భక్తిభావము 352
8. సమాలోచన పరిచయం 353
9. బాలల రామకృష్ణ 354

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు, తిరుపతి

శ్రీ వేంకటేశ్వర నిత్య ప్రసాదదాన నిధి పథకము

- తిరుమలకు భగవంతుని దర్శనార్థము వచ్చే భక్తులలో పేదలైనవారికి ప్రసాదదానము చేయుటకు మీరు వాంఛించుచున్నారా?

- పేదలకు అన్నదాన ప్రాశస్త్యమును హిందూమతగ్రంథములు అనేక విధములుగా ఉగ్గడించినవి. తిరుమలవంటి పుణ్యస్థలములలో గావించు అన్నదానము మరింత విశిష్టమైనది. అన్నదానమువలెనే ప్రసాదదానముకూడ దాతలకు శుభదాయకమైయుండును.

- కావున తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు, "శ్రీ వేంకటేశ్వర నిత్య ప్రసాదదాన నిధి పథకము" అను పేరున ఒక నూతన విధానమును ప్రవేశపెట్టినది. ఈ పథకముక్రింద మీకు అన్నప్రసాద పొట్లములు, లడ్డులు, వడలు పేద యాత్రికులకు పంచిపెట్టవచ్చును.

- ఈ కార్యక్రమములో పాల్గొనదలచినవారు రు. 500/- శాశ్వతనిధి ఏర్పాటు చేసినచో దానిమీద సాలీనా వచ్చే వడ్డీతో, 20 లడ్డులుగాని, 15 వడలుగాని, 20 అన్నప్రసాద పొట్లములుగాని మీరు నిర్ణయించిన దినమున క్యూ వరుసలోని పేద యాత్రికులకు పంచిపెట్టబడును.

- మీ జన్మదినముగాని, వివాహదినముగాని, మీ పిల్లల జన్మదినములుగాని, మీ జననీజనకుల శ్రాద్ధదినములుగాని, మీకు స్మరణీయమైన మరి యే దినమునుగాని - మీరు నిర్ణయించితే ఆ దినమున ఉదయము స్వామివారి కొలువులో మీ నామధేయము, గోత్రము, మీ పేర ప్రసాదదానము జరుగబోవునట్లు విన్నవించబడును.

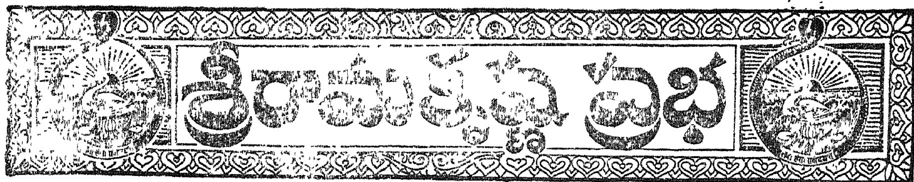
- రు. 500/- చొప్పున మీరు ఎన్ని నిధులైనను ఏర్పాటు చేయవచ్చును. ఒక్కొక్క నిధికి ఒక్కొక్క నిర్ణీత దినమునుగూడ మీరు సూచించవచ్చును. కనీసము 20 నిధులు (రు. 10.000/-) ఏర్పాటు చేసినవారు, నిర్ణీతదినమున కుటుంబ సభ్యులు ఐదుగురితోసహా శ్రీవారి ప్రత్యేక దర్శనముకూడ పొందవచ్చును.

- ఈ ప్రసాదదాన కార్యక్రమము 1980 ఉగాదినుండి ప్రారంభమయినది. ఇందులో పాల్గొనదలచిన నిధి దాతలకు ఆదాయపు పన్ను మినహాయింపు గలదు. విరాళములు ఆంధ్రాబ్యాంక్ అన్ని బ్రాంచీలద్వారా మీరు పంపవచ్చును. తక్కిన ఏ బ్యాంక్ డి. డి. ద్వారా అయినను కూడ పంపవచ్చును. విరాళములను ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసర్, తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానము పేరున, మేనేజర్, ఆంధ్రా బ్యాంక్, గాంధిరోడ్, తిరుపతి-517501 అను విలాసమునకు పంపవలెను. నామధేయము, గోత్రము, పూర్తి విలాసము, పంపకమునకు ఎన్నుకున్న ప్రసాదము పేరు, నిర్ణీత దినము. ఈ వివరములనుకూడ నిధి ఏర్పాటుదారులు తెలియజేయగలరు.

ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసరు,

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు, తిరుపతి.

ఆత్మనో మోక్షార్థం జగద్ధితాయ చ.

సంపుటము ౫౫ 19౬౨ సెప్టెంబరు సంచిక 9

శ్రీమహిషాసురమర్దినీ స్తోత్రం

అయిగిరినందిని నందితమేదిని విశ్వవినోదని నందినుతే
గిరివరవింధ్య శిరోధినివాసిని విష్ణువిలాసిని జిష్ణునుతే
భగవతి హే శితికంఠకుటుంబిని భూరికుటుంబిని భూరికృతే
జయజయ హే మహిషాసురమర్దిని రమ్యకపర్దిని శైలసుతే ॥ 1

సురవరవర్షిణి దుర్ధరధర్షిణి దుర్ముఖమర్షిణి హర్షరతే
త్రిభువనపోషిణి శంకరతోషిణి కిల్బిషమోషిణి ఘోషరతే
దనుజనిరోషిణి దితిసుతరోషిణి దుర్మదశోషిణి సింధుసుతే
జయజయ హే మహిషాసురమర్దిని రమ్యకపర్దిని శైలసుతే ॥ 2

అయి జగదంబ మదంబ కదంబ వనప్రియవాసిని హాసరతే
శిఖరి శిరోమణితుంగహిమాలయ శృంగనిజాలయ మధ్యగతే
మధుమధురే మధుకైటభగంజిని కైటభభంజిని రాసరతే
జయజయ హే మహిషాసురమర్దిని రమ్యకపర్దిని శైలసుతే ॥ 3

అయి శతఖండ విఖండితరుండ వితుండితశుండ గజాధిపతే
రిపుగజగండ విదారణచండ పరాక్రమశుండ మృగాధిపతే
నిజభుజదండ నిపాతితఖండ విపాతితముండ భటాధిపతే
జయజయ హే మహిషాసురమర్దిని రమ్యకపర్దిని శైలసుతే ॥ 4

అయి రణదుర్మద శత్రువధోదిత దుర్ధరనిర్జర శక్తిభృతే
చతురవిచార ధురీణమహాశివ దూతకృత ప్రమథాధిపతే
దురితదురీహ దురాశయదుర్మతి దానవదూత కృతాంతమతే
జయజయ హే మహిషాసురమర్దిని రమ్యకపర్దిని శైలసుతే ॥ 5

అయి శరణాగత వైరివధూవర వీరవరాభయ దాయకరే
త్రిభువన మస్తక శూలవిరోధి శిరోధికృతామల శూలకరే
దుమిదుమితామర దుందుభినాద మహో ముఖరీకృత తిగ్మకరే
జయజయ హే మహిషాసురమర్దిని రమ్యకపర్దిని శైలసుతే ॥ 6

అయి నిజ హుంకృతిమాత్ర నిరాకృతధూమ్రవిలోచన ధూమ్రశతే
సమరవిశోషిత శోణితబీజ సముద్భవ శోణిత బీజలతే
శివశివ శుంభ నిశుంభమహాహవ తర్పిత భూత పిశాచరతే
జయజయ హే మహిషాసురమర్దిని రమ్యకపర్దిని శైలసుతే ॥ 7

ధనురనుసంగ రణక్షణసంగ పరిస్ఫురదంగ తటిత్కటకే
కనక పిశంగపృషత్కనిషంగరసద్భటశృంగ హతావటుకే
కృతచతురంగ బలక్షితిరంగ ఘటద్బహురంగ రటద్బటుకే
జయజయ హే మహిషాసురమర్దిని రమ్యకపర్దిని శైలసుతే ॥ 8

జయజయ జప్యజయే జయశబ్దపరస్తుతి తత్పర విశ్వనుతే
ఝణఝణ ఝింఝిమి ఝింకృతనూపుర, సింజితమోహిత భూతపతే
నటితనటార్థ నటీనటనాయక నాటితనాట్య సుగానరతే
జయజయ హే మహిషాసురమర్దిని రమ్యకపర్దిని శైలసుతే ॥ 9

అయి సుమనః సుమనః సుమనః సుమనోహర కాంతియుతే
శ్రితరజనీ రజనీ రజనీ రజనీ రజనీకర వక్త్రవృతే
సునయనవిభ్రమర భ్రమర భ్రమర భ్రమర భ్రమరాధిపతే
జయజయ హే మహిషాసురమర్దిని రమ్యకపర్దిని శైలసుతే ॥ 10

సహితమహాహవ మల్లమతల్లిక మల్లితరల్లక మల్లరతే
విరచితవల్లిక పల్లికమల్లిక ఝిల్లికభిల్లిక వర్గవృతే
సితకృతపుల్ల సముల్లసితాకృణతల్లజపల్లవ సల్లలితే
జయజయ హే మహిషాసురమర్దిని రమ్యకపర్దిని శైలసుతే ॥ 11

అవిరళగండగలన్మదమేదుర మత్తమతంగజ రాజపతే
త్రిభువనభూషణభూతకలానిధి రూపపయోనిధి రాజసుతే
అయి సుదతీజన లాలసమానస మోహనమన్మథ రాజసుతే
జయజయ హే మహిషాసురమర్దిని రమ్యకపర్దిని శైలసుతే ॥ 12

కమలదలామల కోమలకాంతి కలాకలితామల భాలలతే
సకలవిలాస కలానిలయక్రమ కేలిచలత్కల హంసకులే

అలికుల సంకుల కువలయ మండల మౌలిమిలద్బకులాలికులే
జయజయ హే మహిషాసురమర్దిని రమ్యకపర్దిని శైలసుతే ॥ 13

కరమురలీరవవీజిత కూజిత లజ్జితకోకిల మంజుమతే
మిలితపులింద మనోహరగుంజిత రంజితశైల నికుంజగతే
నిజగుణభూత మహాశబరీగణ సద్గుణసంభృత కేలిరతే
జయజయ హే మహిషాసురమర్దిని రమ్యకపర్దిని శైలసుతే ॥ 14

కటితటపీత దుకూలవిచిత్ర మయూఖతిరస్కృత చంద్రరుచే
ప్రణతసురాసుర మౌలిమణిస్ఫురదంశులసన్నఖ చంద్రరుచే
జితకనకాచల మౌలిపదోర్జిత నిర్భరకుంజరకుంభకుచే
జయజయ హే మహిషాసురమర్దిని రమ్యకపర్దిని శైలసుతే ॥ 15

విజిత సహస్రకరైక సహస్రకరైక సహస్రకరైకనుతే
కృతసురతారక సంగరతారక సంగరతారక సూనుసుతే
సురథసమాధి సమానసమాధి సమాధిసమాధి సుజాతరతే
జయజయ హే మహిషాసురమర్దిని రమ్యకపర్దిని శైలసుతే ॥ 16

పదకమలం కరుణానిలయే వరివస్యతి యోఽనుదినం సశివే
అయికమలే కమలానిలయే కమలానిలయః స కథం న భవేత్
తవ పదమేవ పరంపదమేవను శీలయతో మమ కిం న శివే
జయజయ హే మహిషాసురమర్దిని రమ్యకపర్దిని శైలసుతే ॥ 17

కనకలసత్కల సింధుజలైరను సించినుతే గుణ రంగభువం
భజతి స కిం న శచీకుచకుంభ తటీపరిరంభ సుఖానుభవం
తవ చరణం శరణం కరవాణి న తామరవాణి నివాసి శివం
జయజయ హే మహిషాసురమర్దిని రమ్యకపర్దిని శైలసుతే ॥ 18

తవ విమలేందుకులం వదనేందుమలం సకలం ననుకూలయతే
కిము పురుహూత పురీందుముఖీ సుముఖీభిరసౌ విముఖీక్రియతే
మమ తు మతం శివనామధనే భవతి కృపయా కిముత క్రియతే
జయజయ హే మహిషాసురమర్దిని రమ్యకపర్దిని శైలసుతే ॥ 19

అయి మయి దీనదయాలుతయా కృపయైవ త్వయా భవితవ్యముమే
అయి జగతోజననీ కృపయాసి యథాసి తథాఽనుమితాసిరతే
యదుచితమత్ర భవత్యురరీ కురుతాదురుతాపమపాకురుతే
జయజయ హే మహిషాసురమర్దిని రమ్యకపర్దిని శైలసుతే ॥ 20

నేటి సమాజంలో సన్న్యాసుల కర్తవ్యం

కంఖల్ (హరిద్వార్)లోని 'శ్రీరామకృష్ణ మిషన్ సేవాశ్రమం'లో డిసంబర్ 4, 1981 లో ఏర్పాటు చేయబడ్డ సన్యాసుల, మండలేశ్వరుల బృహత్సభలో 'శ్రీమత్ స్వామి వీరేశ్వరానందాజీ మహారాజ్' గారు ఇచ్చిన "మోనాస్టిసిజమ్ అండ్ ఇట్స్ డ్యూటీ టు సొసైటీ టు డే" అన్న ఆంగ్లోపన్యాసానికి ఇది స్వచ్ఛంద తెలుగుసేత. ఈ వ్యాసం 'ప్రబుద్ధ భారత' అనే ఆంగ్ల పత్రిక, జూన్ 1982 లో ప్రచురింపబడింది.

—దాసప్ప

'నేటి సమాజంలో సన్న్యాసుల కర్తవ్యం'- నేడు నాకివ్వబడిన ఈ విషయం కాస్త కఠినమైనదే. ఎందుకంటే ఈ విషయం గూర్చి నేనేమి చెప్పినా, అనేకవిధంగ 'ఉపదేశం'గా పరిణమించే అవకాశముంది. అయితే ముందుగానే నేను మీకీ విషయం స్పష్టం చేయదలచుకొన్నాను; నేను ఉపదేశం ఇవ్వబోవటం లేదు. ఈ విషయమై నాలో చెలరేగిన భావాల కొక రూపాన్ని మాత్రం ఇవ్వదలచుకున్నాను. పోతే, నా మనసులోని కాస్త మాటను గట్టిగా ప్రదర్శిస్తానేమో!

స్వామి వివేకానంద స్పష్టంగా అంటారు— "ప్రతి దేశానికీ ఒక ఆదర్శముంటుంది. ఆ ఆదర్శాన్ని సాధించటానికి, అనుభవించటానికి అది ఆశిస్తుంది కూడ. ఆ ఆదర్శం నిత్యనూతనంగా వర్ధిల్లినంత కాలం, దేశం అభ్యుదయాన్ని పొందుతుంటుంది. కాని ఆ ఆదర్శం దిగజారిపోతే, దేశం కూడ దిగజారుతుంది; క్రమంగా ఆ ఆదర్శం నశిస్తుంది, దాంతో దేశం కూడ కనుమరుగౌతుంది."

ఇతర దేశాల మాదిరిగానే, భారత దేశానికి కూడ ఒక ఆదర్శముంది. ధర్మము (రిలిజియన్), మోక్షము—ఇదే ఆ ఆదర్శం. ఈ ఆదర్శాన్ని దాదాపుగా నాల్గువేల సంవత్సరాలు లేదా అంతకుపైగానే, అనుసరిస్తు వస్తున్నది. కొంత కాలం ఆ ఆదర్శం అత్యంత ఉన్నత దశలో, మరికొంత కాలం కాస్త తగ్గుస్థితిలో ఉన్నప్పటికీ, ఆ ఆదర్శాన్ని మాత్రం మన దేశం విడిచిపెట్టలేదు. ఈ ఆదర్శాన్ని ఎప్పటికప్పుడు సముద్ధరిస్తూ, ఎంతో మంది మహనీయులు భగవంతుణ్ని తెలుసుకోటానికి, మోక్షాన్ని పొందటానికి ప్రయత్నించారు. ఈ (మోక్షము) ఆదర్శం, అందరికీ అందుబాటులో ఉండేటట్లు వ్యాప్తి చేయబడింది. ప్రతివ్యక్తీ, ఒక్కమారుగా, మొదట్లోనే ఈ ఆదర్శాన్ని అందుకోలేడన్న సంగతి భారత ఋషులకు తెలుసు. అయితే ఆ ఆదర్శం వరకు చేర్చేందుకు ప్రతి వ్యక్తికి శిక్షణ ఇవ్వవలసి యుంటుందన్నది కూడ వారికి తెలుసు. ఆ శిక్షణా కాలంలో, తన సంస్కారాల కనుగుణంగా, తన జీవితాన్ని భోగించటానికి ఆ వ్యక్తికి కొంత మేరకు స్వేచ్ఛ ఇవ్వబడింది. దాని కోసమనే సమాజాన్ని నాల్గు ఆశ్రమాలుగా విభక్తం చేశారు. బ్రహ్మచర్య, గృహస్థ, వానప్రస్థ, సన్న్యాసాశ్రమాలుగా వాటిని పేర్కొన్నారు. వాటికి ప్రత్యేక నియమాలను కొన్నింటిని ఏర్పరిచారు. లౌకిక జీవితానికి దూరంగ విద్యార్థుల నుంచటం బ్రహ్మచర్య ఆశ్రమ మూలోద్దేశంగా, దాని

నియమాలు ఏర్పాటు చేశారు. సదాచారులు, సద్గుణసంపన్నులయిన గురువులచెంత, సమాజానికి దూరంగ విద్యార్థులుండి; విద్యాభ్యాసం కొనసాగించేవారు. విద్య పూర్తిఅయినతర్వాత, తిరిగి సమాజంలోకి ప్రవేశించి, సమాజ బాధ్యతలను స్వీకరించేవారు. సమాజ సంక్షేమానికై పాటుపడేవారు.

ధనం సంపాదించటానికి, కొంతవరకు లౌకిక భోగం అనుభవించటానికి, సమాజాభ్యుదయంలో తమ తమ సహకారం అందించటానికి, పరమలక్ష్యమైన మోక్షాన్ని సన్న్యాసులు పొందటానికి వీలుగా ఆ ఆదర్శమార్గాన్ని కాపాడటానికి, గృహస్థులకు, గృహస్థ జీవితంలో నియమింపబడింది. నిజానికి మిగతా మూడు ఆశ్రమాలకు, గృహస్థాశ్రమమే ఆధారం, సమాజానికి, దేశానికి అదొక స్తంభంలాంటిది.

సన్న్యాసాశ్రమం చివరిది. ఇందులో తన సర్వస్వమూ త్యజించి, వ్యక్తి తన జీవిత కాలాన్నంత కేవలం మోక్షమనే ఆదర్శాన్ని పొందటానికే వినియోగిస్తాడు. వైరాగ్యాన్ని, త్యాగ నిరతిని ప్రబోధిస్తూ, అలా జీవిస్తూ సన్న్యాసులు, వాటిని సర్వదా ప్రకాశింపజేస్తారు. మోక్షమనే ఆదర్శాన్ని దేశానికి సర్వదా ప్రకటిస్తూనే యుంటారు. ఈ విధంగా సమాజ పురోభివృద్ధికి, దాని లక్ష్యసాధనకు వారు పాటుపడితే, సమాజం వారి కనీస అవసరాలను తీర్చేది. ఆహారం, వస్త్రంలాంటి అత్యవసర వస్తువులను వారి కందించేది. తమ అవసరాల గూర్చి సన్న్యాసులు ఆలోచించేవారు కాదు. వారు తమ మోక్షసాధనను నిరాటంకంగా కొనసాగించుకోటానికిగాను, వారి కత్యావశ్యకమైన వాటిని సమాజమే వారికి సమకూర్చి పెట్టేది.

ఇది పూర్వకాలపుస్థితి. నేటిస్థితి దీనికి తగినట్లుగా లేదు. నేటి సామాజిక జీవితం వికటించింది. జాతీయ జీవనం అస్తవ్యస్తమయింది. గీతలో, మొదట్లోనే, కృష్ణునితో యుద్ధపు దుష్ఫలితాలగూర్చి అర్జునుని మాటలు మనం చదువుతాము. "యుద్ధం దుష్టమయింది. దాని మూలకంగ ఎంతో మారణహోమం జరుగుతుంది. తత్ఫలితంగా అధర్మం వ్యాపిస్తుంది. అధర్మం ఉన్నచోట, సర్వవిధ దుష్కార్యాలు, దుర్భావాలు విస్తరిల్లుతాయి. ఉన్నతాదర్శాలు మటుమాయమైపోతాయి. సమాజమంతా అవినీతికి, అధర్మానికి నిలయమైపోతుంది." అంటూ అర్జునుడు చెబుతాడు.

మన కాలంలో రెండు ప్రపంచయుద్ధాలు సంభవించాయి. వాటి ఫలితం ఎలాఉందో చూస్తున్నాము; ఆ ఫలితాలను చూస్తుంటే, అర్జునుని మాటలు ఒక్కటీ పొల్లుపోకుండా సత్యాలవుతున్నాయని తోస్తున్నది. సమాజ జీవితం కకావికలైంది. ఉన్నత విలువలు నశించాయి. జనం తప్పుడు మార్గాలను అనుసరిస్తున్నారు. ఒక విధమయిన అత్యంత ఆందోళనాపూరితమైన గడ్డుస్థితి నేడు కేవలం భారత దేశంలోనే కాదు, ప్రపంచమంతటా వ్యాపించియుంది. మన ముందు నేడున్న ప్రపంచ చిత్రం వెలవెల బోతున్నది.

ఇలాంటి విషమస్థితిలో సన్న్యాసులమైన మన కర్తవ్యమేమిటి? మనకిప్పుడు ఎంతో గడ్డు పరిస్థితి ఎదురైయుంది. దీన్ని పరిష్కరించటానికి రెండే రెండు మార్గాలున్నాయి. ఇంతవరకు వస్తున్నట్టుగా సమాజంతో మనకేలాంటి సంబంధం లేదనుకొని, దాంతో పూర్తిగా తెగతెంపులు చేసుకోవటమో లేదా సమాజ దుఃఖాన్ని మనదిగా తలచి, ప్రజల్లోకి

వెళ్ళటము, సామాన్యుని స్థాయికి అవతరించటము, వారిని వైకెత్తటానికి వారితో కలిసి పనిచేయటమో ఈ రెంటిలో దేన్నో ఒకదాన్ని మనం అనుసరించవలసి యుంటుంది. నాకు రెండో మార్గమే చాలా ఉచితంగా కనబడుతున్నది. సమాజాన్నుండి దూరంగ ఉన్నట్లయితే, జనులతో పాటు కలసి మెలగక పోతే, మన సన్న్యాసాశ్రమం ప్రమాదాన్ని దుర్కోవలసి వస్తుంది; క్రమంగా అది తన ప్రభావాన్ని, శక్తిని కోల్పోతుంది.

మన దేశంలో నున్న సన్న్యాస సాంప్రదాయా లన్నింటిలో, సన్న్యాసు లరుదుగా నున్నారని నా కన్పిస్తుంటుంది. ఇందులో అత్యుక్తి ఉండవచ్చును; కాని యథార్థాన్ని పరిశీలించి చూస్తే యోగ్యులయిన సన్న్యాసులు కాలం గడుస్తున్నకొద్దీ చాలా తక్కువగా కన్పిస్తున్నారు. ఇలా ఎందుకు జరుగుతున్నదో కాస్త ఆలోచిద్దాం. ప్రప్రథానంగ సమాజంలోనే వైరాగ్యం, త్యాగభావన అడుగంటిపోయింది. మరి సన్న్యాసులు స్వర్గం నుండేమి ఊడిపడరు కదా! వారు కూడ సమాజంలోనుండే పుట్టుకవస్తారు. సచ్ఛీలత, నైతికత పరిపూర్ణంగ గల సమాజం మాత్రమే సద్వర్తన గల యోగ్యులైన సన్న్యాసులను ప్రసాదిస్తుంది.

సన్న్యాసులమైన మనమిప్పుడు ప్రజల్లోకి వెళ్ళి, వారి మధ్య నుండి వారితో పాటు కృషి చేయకపోతే, వారు తమను తాము ఎలా సరిదిద్దుకోగలరూ! సన్మార్గగాములు ఎలా కాగలరూ? నైతికంగ, ఆధ్యాత్మికంగ వారి మనసులు అభివృద్ధి చెందినప్పుడే కదా, వైరాగ్యవంతులు, త్యాగ ధనులయిన బాలురు మనకు లభిస్తారూ! అలా కాకుండా, ఏదో విధంగ, బలహీనమయిన ఈ సంఘం నుండే, కొంతమంది యువకులు (బాలురు) సన్న్యాస జీవితం గడపటానికి సిద్ధపడివస్తారనుకుందాం. అప్పు డేమాతుంది! తన గీతా వ్యాఖ్యలో, "పిశునాః కలహోత్సుకాః"* అని శ్రీధర స్వామి అన్నట్టుగా, వారెప్పుడు ఏవో ఛిద్రాన్వేషణాతత్పరులై, సదా కలహిస్తూనే యుంటారు. కనుక, కనీసం మన స్వప్రయోజనం కోసమైన, ప్రజల మధ్యకు వెళ్ళి, వారిని నైతికంగాను, ఆర్థికంగాను మెరుగుపరచవలసిన ఆవసరం మనమీదే ఉంది.

పైగా మనం సమాజానికెంతో ఋణపడి యున్నాం. దాన్ని మనం తప్పక తీర్చవలసి యుంది. ప్రజల స్థితిగతుల్ని బాగుపరిచి, నూతన ప్రమాణాలతో, నూతన విలువలతో సమాజాన్ని పునర్నిర్మించుకోటానికి తగిన సహాయ సహకారాలందించి, మన మా ఋణాన్ని తీర్చవలసి యుంది.

అయితే మరి, ఇలాంటి అభ్యుదయ కార్యక్రమంలో సాధువు లేవిధంగా పాల్గొనాలి! అని యీరడగవచ్చు. నాకొక విషయం తోస్తున్నది. మన సమస్యలన్నింటికీ, మన దుఃఖాలకన్నింటికీ మూల కారణం 'నేటివిద్య'. మనకు నేడివ్వబడుతున్న విద్య, నిజానికి విద్య కాదు. అది విద్య పేరిట చలామణీ అవుతున్న విద్యారాహిత్యమే! (నెగెటివ్ ఎజ్యుకేషన్). నైతిక విలువలకు, ధార్మికతకు నేటి విద్యావిధానంలో ఏమాత్రం అవకాశాలు లేవు. పిల్లలకు(విద్యా

---

*ప్రమాదినోర్పహి క్రిత్తాః పిశునాః కలహోత్సుకాః। సంన్యాసినోఽపి దృశ్యన్తే దైవ సన్దూషితాశయాః॥
—సురేశ్వరుడు, నైష్కర్మ్య సిద్ధిః గీతా 6.1 ను వ్యాఖ్యానిస్తూ శ్రీధరస్వామి పేర్కొన్నారు.

ర్థులకు) సత్సంస్కారాలు కల్గించటానికి మన విద్యాసంస్థలు అసలే కృషి చేయటం లేదు. మన విద్యావిధానం ఇంత అధ్వాన్నంగా ఉన్నప్పుడు, అలాంటి సంస్థలనుండి మహాత్ములెవరైనా సంభవిస్తారని, దేశాన్ని పురోగమింప జేస్తారని, ప్రజలను ముందుకు గొనిపోతారని ఆశించటం వృథాప్రయాసయే ఔతుంది.

అందుకని మునుముందుగా విద్యావిధానం పరిపూర్ణంగా, వివేకయుక్తంగా మార్చబడాలి. మనిషిని మనిషిగా తయారుచేసేదే నిజమైన విద్య అని స్వామిజీ (వివేకానంద) అంటారు. దానికోసం మనం చేయవలసింది చాలా ఉంది. సన్న్యాసులే విద్యారంగాన్ని చేబట్టాలి. అప్పుడే అధ్యాత్మికపు పునాదులపై విద్యా ప్రణాళికని నిర్మించటం సాధ్యమౌతుంది. పూర్వం భారత దేశంలో ఇలాంటి విద్యా విధానమే ఉండేది. సామాజిక స్పృహతో పాటు, ఆధ్యాత్మిక విలువలనుకూడ నాటి విద్యా విధానం జనుల కందజేసేది.

ఈ సందర్భంలో నాకో కథ జ్ఞాపకమొస్తున్నది. ఒకప్పుడు నారదుడు సనత్కుమారుని వద్దకు వెళ్ళి, "నేను వేదాదులన్నీ అభ్యసించాను. కాని మనశ్శాంతి మాత్రం లభించటం లేదు" అని చెబుతాడు. అది విని ఆ గురువు, "ఎన్నింటినో నువ్వు నేర్చుకున్నావు. మంచిదే. కాని సత్యాన్ని గ్రహించావా?" అని అడుగుతాడు. "గ్రహించలేద"ని నారదుడు బదులిస్తాడు. ఈ కథవల్ల మనకోవిషయం అవగతమౌతున్నది. ధార్మికతను ఆధారంగా కల్గియున్నప్పుడే మన విద్య ప్రయోజనకరమౌతుంది. చంద్రమండలానికి వెళ్ళాం, కుజగ్రహాన్ని అందుకున్నామంటూ, వైజ్ఞానిక విజయాల గూర్చి ఎంత ఘోషించినా ఫలితం లేదు; అవి మానవులను మన ఆదర్శానికి చేర్చలేవు.

ఇట్టి అవస్థలోనే మన సాధుసమాజాలు ఏదైన గట్టిమేలు చేయవలసియుంది. మన పిల్లలలో శీలవృద్ధిని కల్గించే విద్యను, నేటి మన విద్యాసంస్థలు ఇవ్వలేకపోతున్నాయి. ఇలాంటి దశలో సన్న్యాసులమైన మనమే విద్యారంగాన్ని చేబట్టి నిర్వహించాల్సిన ఆగత్యముంది; మనపిల్లలకు యుక్తమైన విద్యను గరపవలసిన అవసరం మనకే ఉంది.

కేవలం ధనం-ఐశ్వర్యం మాత్రమే మనిషికి రక్షణ కల్పించజాలవు. 'ఒక్క తిండిచేతనే మనిషి బ్రతకలేడు' అన్న వాక్యంలో ఎంతో నిజముంది. తిండికన్నా మించింది అతనికి మరేదో కావాలి అదే ఉన్నతమైన జీవనం. ఆ ఉన్నతమైన జీవన విలువలను ప్రజల్లో వ్యాప్తి చేయటమే మనపని, దానికోసం మన సాధు సమాజం ఊరూరు తిరగాలి. మనిషి మనిషినీ కలవాలి. ధర్మం - అధ్యాత్మం బోధిస్తూ శీల వృద్ధికి వారికి విజ్ఞానయుతంగా శిక్షణ ఇవ్వాలి. దీనితో సరిపోదు. దీనితో పాటుగా వారికి చేతి పనుల్లో గ్రామీణ పరిశ్రమల్లో శిక్షణఇవ్వాలి. ఆరోగ్యసూత్రాలు బోధించాలి. ఆరోగ్య సంరక్షణ కవసరమైన (ప్రాథమికస్థాయి) (hygiene) ఔషధ విజ్ఞానాన్ని నేర్పించాలి. ఒక్క ధార్మిక పరమైన విద్య అంతగా ఉపకరించదు; మన దేశ ప్రజల్లో అత్యధికులు దారిద్ర్యానికి దిగువస్థాయిలోనే బతుకులు ఈడుస్తున్నారు. వారా దారిద్ర్యాన్నుండి ముందు బయటపడే మార్గం మనం చూపెట్టాలి. అప్పుడే ధార్మికబోధ వారి మనసుల్లోకి ఎక్కుతుంది. శ్రీరామకృష్ణ పరమహంస ఒక సందర్భంలో అన్నమాటలు

ఇప్పుడు జ్ఞాపకమొస్తున్నాయి. "మతం, ఖాళీ కడుపులకోసం కాదు సుమా!"

ఈ విధంగ సాధు - సన్న్యాసులు ప్రపంచ ప్రజల మధ్యలోకి వెళ్ళి, మనిషి - మనిషికీ మధ్యనుండే అసహజమైన భేద భావాలను తొలగించి, కులమతాల కారణంగ ఏర్పడిన అసమానతలను ధ్వంసంచేసి ఒక వినూత్న సమాజాన్ని నిర్మించగల్గుతారు. వీలయినన్ని ఎక్కువ పాఠశాలలను, కళాశాలలను వారు నడపాలి. ఆ విద్యాలయాల్లో విద్యార్థులు భారతీయ జీవిత విలువల నభ్యసిస్తూనే, సామాజికపరమైన విద్యను కూడ నేర్చుకోగల్గాలి.

ఇలా చేస్తే, సాధు సమాజ సభ్యులతో ప్రజలు స్వేచ్ఛగా కలిసి పోగల్గుతారు. సామాన్య ప్రజానీకంతో సన్న్యాసు లిలా మొదటినుండే కలిసి మెలసి ప్రవర్తించియుంటే, ఇతర మతాలను మన సోదరులు ఆశ్రయించవలసిన దుర్గతి మనకు పట్టేది కాదు. ఇటీవల ఎంతోమంది మతాన్ని మార్చుకొన్న సంగతి మన మందరము ఎరిగిందే కదా! ఈ సంఘటన ద్వార మనం ఒక గుణపాఠం నేర్చుకోగల్గాలి...సమాజ మందున్న ప్రతి మనిషితో, అతను ఏ స్థాయిలో నున్న సరే సత్సంబంధాలను ఏర్పరచుకోటానికి మనం క్రియావంతులం కావాలి. సామాజిక అవసరాలకు తగిన విద్యను వారికి బోధిస్తూనే, మన ఆదర్శమైన మోక్ష ప్రాప్తికి వారిని సన్నద్ధులను చేయాలి.

మోక్ష విద్యను వారికి మనం అందిస్తూనే ఉన్నాం. నిజమే. కాని ఖాళీకడుపుల కది జీర్ణమౌతుందా? ఆలోచించండి. సాధు సమాజులమైన మనం, మన స్థాయినుండి దిగి రావలసిన అవసరం నేడెంతేని ఏర్పడి యుంది. మన మిప్పుడు ప్రజలతో కలిసిపోవాలి. వారికి సరైన విద్య గరపాలి. వారిని ఆర్థికంగా, శారీరకంగా, మానసికంగా, సాంస్కృతికంగా పరిపుష్టులను చేయాలి. ఇవన్నీ సాధింపబడినప్పుడే, మనుషుల మనసులు మతంవైపు మరలుతాయి. సమాజంలో ఇలాంటి ఆరోగ్యకర వాతావరణం పరిఢవిల్లినప్పుడు, మనం తిరిగి మన యథాస్థానాల్లోకి వెళ్ళిపోవచ్చు; లౌకికకార్యాలనుండి విరమించి, మనం ఆశ్రమాల్లోకి వెళ్ళిపోవచ్చు; లేదా అరణ్యాల్లోకి ఏకాంతంలోకి వెళ్ళిపోవచ్చు; సంప్రదాయానుసారంగ మనం మన జీవితాలను గడపవచ్చు. స్వామీ వివేకానందగారి ఆదర్శ ఆశయం యొక్క అభిప్రాయం ఇదే.

నా పరిమితుల నధిగమించి నేను మాట్లాడానేమో! కాని, మీకేదో ఉపదేశ మివ్వాలన్న అభిప్రాయంతో మాత్రం మాట్లాడలేదని గమనించాలి. దయచేసి నా మాటల్ని అపార్థం చేసుకోవద్దు. సాధు సమాజ సభ్యులకు ఉపదేశాలిచ్చేంత వాడిని కాను నేను. అయితే ఒకటి; నేను కాస్త శ్రద్ధగా మాట్లాడి (ఆలోచించి) యుంటాను. నన్ను నేనే ఒకవిధంగా విశ్లేషించుకొని యుంటాను. ఎంతోకాలంగ నాలో ఈ అభిప్రాయాలు చెలరేగుతున్నాయి; సన్న్యాసులు, ఈ సమాజానికేమీ చేయలేరా ! అన్న సమస్యలో సతమత మవుతున్నాను. నాలో చెలరేగుతున్న ఈ అభిప్రాయాలకి, ఒకరూపాన్ని ఇవ్వటానికి ప్రయత్నించాను. అంతేకాని, అందులో మరో ఉద్దేశ మేమి లేదు.

జీవామ శరదశ్శతం

డాక్టర్ చాగంటి సూ రి

'జీవామ శరదశ్శతం' అని శ్రుతివాక్యం. వేదకాలంనాటి పండితులకు, పామరులకే కాక నేటికాలపు మానవజాతికంతకు 'జీవామ శరదశ్శతం', 'మోదామ శరదశ్శతం' అనునవి జీవితలక్ష్యం అనుట అతిశయోక్తి కాదు. సత్య దూరంగాదు. దీనికొరకే జీవిత వ్యాపారం అంతా. 'స్వర్గకామో యజేత' అనే కర్మకాండ ననుసరించి చేసిన యజ్ఞం కూడా. స్వర్గం సంగతి దేవు డెరుగు. చేసిన యజమానికి తృప్తి, సంతోషం కలుగచేస్తుంది. ఏదో ఆశయం కోసం నేడు కొందరు చేసే నిరశన వ్రతములు కూడా ఆనందదాయకములే. కాబట్టి ఆనందం జీవితలక్ష్యం. ఇట్టి జీవిత లక్ష్యాన్ని మఖలో పుట్టి పుబ్బలో పోయే బ్రతుకు ఏం సాధించగలదు? అందుకే ఋషి నూరు శరత్తులు చూచి ఆనందిస్తానని-సూర్యునితో మనవి చేస్తున్నాడు. ఈ నూరేండ్ల ఆయుఃప్రమాణం నాడూ నేడూ కూడా మానవుని జీవితలక్ష్యమే! ఈ శాంతి పాఠం చూడండి!

భద్రం కర్ణేభి శ్శృణుయామ దేవాః
భద్రం పశ్యేమాక్ష భిర్యజత్రాః
స్థిరై రంగై స్తుష్టువాగ్ సస్తనూభిః
వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః
స్వస్తి న ఇంద్రో వృద్ధశ్రవాః
స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః
స్వస్తి నస్తార్క్ష్యోఽరిష్టనేమిః
స్వస్తినో బృహస్పతిర్దధాతు.

ఈ నూరేండ్లు జీవించి సాధించే దేమిటి? ఈ శాంతి పాఠం ఇట్లు చెబుతోంది. "మా చెవులతో మంచిమాటలే వినెదముగాక! కళ్ళతో శుభమునే చూచెదముగాక. దేవతలారా! సుస్థిరములైన పుష్టిమంతములైన శరీరములతో సంతృప్తితో జీవితకాలమంతా మీ (దేవతల) ప్రీతికొరకే గడిపెదముగాక! దేవతలైన ఇంద్రుడూ పురాతనులైన సిద్ధపురుషులు, సర్వజ్ఞులైన సూర్యుడూ, ఆపదలనుంచి కాపాడు వాయువు (ఆధ్యాత్మిక సంపదనిచ్చు) బృహస్పతి వీరందరు శుభప్రదులగుదురుగాక.

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః.

శాంతి- అనగా ఆధ్యాత్మిక, ఆధిదైవిక, ఆధిభౌతిక బాధలు లేని పరమసౌఖ్యదాయకమైన శాంతి అని అర్థము. "శాంతము లేక సౌఖ్యము లేదు" అని త్యాగబ్రహ్మ చెప్పిన శాంతి. 'శాంతిరస్తు, పుష్టిరస్తు' అని చేసే దీవన యొక్క లక్ష్యం. అంతేకాని, ఏమీ పనిచేయకుండా, స్తబ్దత వహించి "ఊరుకోవడం లేదు. ఇది వేదకాలంనాటి వారి లక్ష్యమే కాదు. నేటి జీవితలక్ష్యం కూడా ఇదే. కాని నేడు సాధించగలిగామా! సాధించకపోతే కారణమేమిటి అనేదే ప్రశ్న.

వేదకాలంనాటి జీవితం ప్రశాంతవాహిని. ఒడుదుడుకులు లేనిది. జనానీకం ఏ కొద్ది కాలమో తప్ప జనపదములలోనే జీవించేవారు. పట్టణముల సంఖ్య బహుస్వల్పం. మనము నేడు నాగరికత అని వ్యవహరించే జీవితవిశేషం, వైజ్ఞానిక సాంస్కృతిక ప్రజ్ఞ ఆశ్రమములందు, నదీతీర ప్రాంతములందు ఎక్కువగా ఉండేది. జీవిత ప్రధానావసరములైన స్నానపానాదుల కవసరమగు పరిశుద్ధజలము, దాని సమృద్ధి, తినుటకు వర్షాధారములైన యవాది ధాన్యములు, ఫలములు, కందమూలములు

మొదలగునవి పుష్కలముగ లభించెడివి. ఎండ వానలకు తలదాచుకొనుటకు కుటీరములు, శరీరాచ్ఛాదనకు నారచీరలు, చర్మములు దొరికెడివి. అన్నింటిని మించినది స్వల్పజనసంఖ్య అందుకోసమే కదా! 'ప్రజాతంతుం న విచ్ఛేదయ' అని శ్రుతి చెప్పుచున్నది. 'పుత్ర పౌత్రాభిరస్తు' అను దీవెన. ఆ రోజులలో (వేదకాలములో) దొంగలు, క్రూరజంతువులు, శత్రుభీతి, అనారోగ్యం, దారిద్ర్యం మొదలైనవి లేవనికాదు. ఉంటే ఇట్టివి నగరములలోనే ఉండెడివి. ఆశ్రమములందు మృగ్యము. అంతేగాక నగరములందును జనసామాన్యము యొక్క జీవితలక్ష్యావరోధములు అంతగ లేవు. అన్నిటికంటె విశేషం ఏమిటంటే సంపదలుగాని, రాజకీయాలుగాని, తొందరగాని జీవితయాత్రలో అంతగా ప్రాధాన్యం వహించలేదు. సోమపానం విషయం చెప్పలేముగాని మద్యపానం; ధూమపానం మొదలైన మత్తు పదార్థములను ఉపయోగించు అలవాటు జనసామాన్యంలో ఉండేదికాదు. ఈపైన చెప్పినవన్నీ జీవితవేగానికి అనుచరులు, జీవితలక్ష్యమైన శాంతిని దిగలాగేవి. ఈనాడు ఇవన్నీ మానవుని నిత్యజీవితంలో పరిపాటి. ఈ చెడు అలవాట్లతో కలుషితమైన శరీరముతో శాంతి నెట్లు సాధించగలరు? ఇట్టివారు ఎట్టి ప్రయత్నం చేసినా 'సర్వేజనాః సుఖినోభవంతు' అనే విశ్వశాంతి ఎలా సిద్ధిస్తుంది? 'జీవామ శరదశ్శతం' అనే జపంతోటే సిగరెట్లు త్రాగుతూ నూరేండ్లు జీవిస్తారా? నోబెల్ బహుమానం పొందిన ఒక ప్రముఖశాస్త్రవేత్త జంతు శరీరంలో 'Stress Hormone' అనే ఒక పదార్థం కనిపెట్టాడు. Stress అనగా భయము, తొందర, నిర్వేదాదులవల్ల కల్గు జీవిత సంక్షోభం. వీనివల్ల శరీరంలో ఎక్కువగా ఈ stress Hormone తయారవుతుంది. ఇది సరైన మోతాదులో ప్రశాంతమైన జీవిత ప్రాశస్త్యానికి అవసరము. కాని నేటి జీవితములో ఇట్టి శాంతి ఎక్కడిది? పుష్టికరమైన ఆహారంకోసం, పరిశుద్ధమైన జలంకోసం, నిర్మలమైన వాతావరణంకోసం, ధనముకోసము, పదవికోసము, మనిషికి మనిషి, దేశమునకు దేశము పందెములో గుఱ్ఱాలవలె పరుగెత్తుచున్నవి. జీవితం బాణవేగంతో సాగిపోతున్నది. ఈ ఆతురతవల్ల పైన చెప్పిన Stress hormone మొదలైనవి మోతాదుకు మించి తయారు అవుచున్నవి. ఇవే నేటి రక్తపోటుకు, గుండెజబ్బుకు, అతిమూత్రవ్యాధికి, ఇతర మానసిక వ్యాధులకు ప్రాతిపదికలు. చూడండి! జీవితవేగం తక్కువగా ఉండెడి కూలినాలిలో జీవించెడి జనులలో ఈ వ్యాధులరుదు. అన్నింటిని మించినది జీవితములో ధనముయొక్క స్థానము. ధనేషణ. ఎవరో విశ్రాంతి తీసికొన్నవాళ్ళు తప్ప అందరూ ఆతురతతో కాలము గడుపుచున్నారు. ఆఫీసుకు సమయమునకు వెళ్ళుటకు నాలుగు మెతుకులు నోట్లో వేసుకొని పరుగెత్తుట, పరీక్షసమయానికి నిద్ర లేకపోయినను వెళ్లుట, మంత్రులు మొదలైనవానిచుట్టూ పనులకోసం తిరుగుట ఎన్నో వ్యగ్రతలు. ఈ విధముగ కాలమునకు జీవితము బానిస. ఈ కాలమునకు ధనమునకు లంకె. అందరికి నాలుగు గడియలు ఎక్కువ పనిచేసి నాలుగు డబ్బులు ఎక్కువ సంపాదించవలెననెడి ఆశ.

ఈ కాలము మనకు ఊరికేరాదు. కాలం యమస్వరూపము. ఈ చెప్పిన సంసార యాతనలో, మానసిక ఆందోళనలో Stess hormone మోతాదు ఎక్కువయి, పైన చెప్పిన వ్యాధులు

త్వాకర్షణ సిద్ధాంతాన్ని ఎలా అన్వయిస్తాము? కనుక ప్రకృతి నియమబద్ధంగా ఉండి ఉండాలి. ఈ 'నియతి' భౌతికశాస్త్రాలలోనే కాక, ఆర్థిక, రాజకీయ, జీవభౌతిక, సామాజిక, మనోవిజ్ఞాన శాస్త్రాలలోగూడ ఉన్నదని భావించబడుతోంది. అయితే అత్యంతంగా ప్రగతి సాధించిన భౌతిక విజ్ఞానశాస్త్రం 'నియతి' సూత్రాన్ని బల్లగుద్ది బలపరచడంలేదని సిడ్నీ హూక్ సంపాదకత్వం వహించిన (Determinism and Freedom in the Age of Modern Science) అనే గ్రంథం అంటున్నది.

మానవునితో సహా ఈ విశ్వాన్ని అంతా కలిపి ఒక కోణంనుంచి చూస్తే ఈ ప్రపంచంలోని ప్రతి సంఘటన పూర్వనిశ్చితమని, మరొక కోణంనుంచి చూస్తే మనిషికి స్వేచ్ఛ ఉన్నదని అర్థమవుతుంది. ఈ రెండు దృక్పథాలను జాగ్రతగా నిష్పక్షపాతంగా పరిశీలించాలి. నిష్పక్షపాతి రెండిటి సమన్వయదృక్పథానికి చేరతాడు. నాటినుంచి నేటి వరకు నిశ్చయవాదాన్ని (Determinism) బలపరిచిన వారూ ఉన్నారు. వీరివాదాన్ని 'ఘననిశ్చయవాద' (Hard Determinism)మని అంటారు. అందులో స్వేచ్ఛకు ఏమాత్రం సందు ఉండదు. అలాగే పూర్తిస్వేచ్ఛను బలపరిచినవారూ ఉన్నారు. అయితే ఇక్కడ 'స్వేచ్ఛ' అంటే పూర్తి నిశ్చింతలత కాదు. 'స్వేచ్ఛ' అంటే మనిషికి వ్యక్తిగతంగా కొన్ని వికల్పకల (Alternatives)లో లేదా కొన్ని సంభావ్యతల (Possibilities)లో దేనినో ఒకదానిని ఎన్నుకొనే అవకాశము. ఈ 'స్వేచ్ఛ' బి.యఫ్. స్కినర్ అనే ప్రవర్తన మనోవిజ్ఞానశాస్త్రవేత్త చెప్పిన ప్రతికూల ఉద్దీపన (aversive stimulus) కు దూరంగా జరగడమే ననిపిస్తుంది. అంతేగాని 'అవశ్యకతను గుర్తించడమే స్వేచ్ఛ' అనే హేగెల్ తాత్త్వికనిర్వచనంగాని, 'మోహవికారాదులవీడి సత్యసందర్శనం చేయడమే స్వేచ్ఛ' అని చెప్పే ఫ్రాయిడ్ నిర్వచనంకాని కాదు. ఇక్కడ 'స్వేచ్ఛ' అనేది పరిమితార్థంలో గ్రహించాలి. ఎందుకంటే లభ్యమయ్యే అవకాశాలలోనేగదా ఎంపిక జరిగేది. ఈవాదాన్ని 'అనిశ్చయవాదమ'ని (Indeterminism) అనిగూడ అంటారు.

నిశ్చయవాదం :

మానవుని ఆటవికదశలో, విజ్ఞానానికి అంకురార్పణ జరగనిస్థితిలో, ప్రకృతిబీభత్సాలను చూచి భయవిహ్వలుడై ఒణికిపోయిన మానవుడు క్రమంగా విజ్ఞానం పెరగడంతో ఈ విశ్వంలోని క్రమతను గ్రహించాడు. అసలు జ్ఞానం పెరగడమంటేనే విశ్వంలో 'నియతి' ఉన్నట్లు, ఎలాగంటే, విజ్ఞానమంటే సూత్రాల వ్యవస్థీకరణము. మరి విశ్వం సూత్రబద్ధమైతేగదా సూత్రాలను మనం ఏర్కూర్చగలిగేది. శాస్త్రం సాధించిన ప్రగతితో నిర్భ్రాంతులయిన తాత్త్వికులు, విజ్ఞానవేత్తలు ఈ విశ్వం నియమబద్ధమన్నారు. ఇలా విజ్ఞానంతో ఈ నిర్ణయానికి కొందరు వస్తే అజ్ఞానంవలని భయంతో కొందరు అదే నిర్ణయానికి వచ్చారు. ప్రకృతిబీభత్సాలతో భయపడినవారికి ఏదో ఒక ఆలంబనం కావాలి. ఈ ఆలంబనాన్ని వారు దేవునిలో, అదృష్టంలో, కర్మలో చూశారు. కర్మ నియతమేగదా! ఆవిధంగా తమ బాధ్యతలనుంచి, పురుషకారంనుంచి బయట పడ్డారు. ఊరట చెందారు. వీరి ఆలోచనలఫలితంగానే విధివ్రాత, అదృష్ట, కర్మ సిద్ధాంతాలు బయలుదేరాయి. ఈవిధంగా అటు శాస్త్రపరంగా, ఇటు తాత్త్వికంగా నియతిని శాస్త్రీయ ప్రాతిపదికపై నిలపడానికి ఎందరో ప్రయత్నించారు. ఇలా ప్రయత్నించినవారిలో ఒమర్ ఖయామ్ నుంచి స్పినోజాలాంటి హేతువాదివరకు ఉన్నారు.

'భూమి మొదటి మట్టిలోనుంచి చివరి మనిషి మృత్తిక మలచబడ్డది' అన్నాడు ఒమర్ ఖయామ్. మనకు ఎప్పుడు ఏ కోరికలు పుడతాయో, ఏ ఆలోచనలు వస్తాయో మన అధీనంలో ఏమీ లేదు; అన్నాడొక తాత్త్వికుడు. 'మానవుని జీవితం ఒక గడియారం' అని చెప్తూ, 'మనిషి తానేది అనుకొంటే అది చేస్తాడు గాని, ఏది అనుకోవాలో మాత్రం అతని అధీనంలో లేదు' అన్నాడు షోపెన్‌హర్.

నిశ్చయవాదాన్ని శాస్త్రీయసిద్ధాంతంగా పరిగణించినట్లయితే, ఈ ప్రపంచమంతా కార్యకారణ శృంఖలాబద్ధమని తేలుతుంది. ప్రపంచంలోని సంఘటనలన్నీ వాటికి ముందర జరిగిన సంఘటనలతో వివరించబడుతున్నాయి. ప్రకృతినియమాలను, ప్రపంచంలోని సంఘటనలన్నీ కార్యకారణబద్ధాలని నిరూపించిన శాస్త్రం సాధించిన ప్రగతిని చూసిన మానవుడు మానవప్రవర్తనకూడ తన చుట్టూ ఉన్న ప్రపంచంవలె, నియమబద్ధమే అని భావించసాగాడు. సుదూరాకాశంలోని నక్షత్రాలనుంచి, వాటినుంచి రాలిపడే ధూళివరకు అన్నీ నియమబద్ధంగా నడుస్తుంటే మానవుడు మాత్రం ఆ సూత్రానికి సాపవాదం ఎందుకవుతాడు? అందుకని మానవుని గ్రంధులు, భావగ్రంధులు, (Complexes) అచేతన ఉత్సుకతలు (Unconscious drives), జానపద రీతులు (Flokways) ఆచారవ్యవహారాదులు మానవజీవితాన్ని నియతం చేస్తున్నాయి. అనువంశికత, పరిసరం మనిషి ప్రవర్తనను దిద్దుతున్నాయి. దీని కనుగుణంగానే ప్రవర్తనవాదానికి చెందిన మనోవిజ్ఞానశాస్త్రవేత్త B. F.

స్కిన్నర్, 'మనం మరోవిధంగా వివరించడానికి వీలుకాక మనం ప్రతిపాదించిన ఒక పరికరమే స్వయంచాలిత* అంతరమానిషి (Autonomous man) (ఆత్మ.) ఈ 'అంతరమానిషి' మన అజ్ఞానంనుంచి సృష్టింపబడ్డాడు. మన అవగాహన పెరిగేకొలది అతడు (ఆత్మ) ఏ పదార్థంతో చేయబడ్డాడో ఆ పదార్థమే అదృశ్యమవుతుంది' ఆ పదార్థం అదృశ్యమైనతరువాత మిగిలేది యంత్రసమానమైన శరీరము, అప్పుడు ఈ శరీరప్రవర్తన యాంత్రికమవుతుంది. యాంత్రికమంటే స్వేచ్ఛ శూన్యం గదా. అంటే అతడు మనం పురుషకారానికి, వ్యక్తిస్వేచ్ఛకు బాధ్యతలకు అవకాశం కల్పించడంకోసమే 'లోపలి మనిషిని' ప్రతిపాదించామంటాడు.

నిశ్చయవాదాన్ని తీవ్రంగా ఆశ్రయించినవాడు ప్రముఖ హేతువాది బెనిడిక్ట్ స్పినోజా. ఇతడిప్రకారం దేనిపై ఆధారపడకుండ స్వయంసిద్ధ అస్తిత్వాన్ని కలిగిఉన్నది దేవుడొక్కడే లేదా ప్రకృతిమాత్రమే. ఇతని దృష్టిలో ప్రకృతికి దేవునికి తేడా లేదు. రెండూ ఒకటే. అదే సత్యం. మనస్సు, పదార్థం లేదా ఆలోచన (thought), వ్యాప్తి (Extention) ఆ ఏకసత్యం లక్షణాలు. ప్రకృతి వ్యాప్తిచెందితే పదార్థమవుతుంది. అది ఆలోచించినప్పుడు 'మనస్సు' అవుతుంది. బుద్ధి, సంకల్పాలు ఆలోచన రూపాంతరాలు (Modifications) ఆ ఉన్న ఏకసత్యం వ్యక్తికం (Personal) కాదు. దానికి ఉద్దేశసంకల్పాలు లేవు. ఎందుకంటె మూర్తిమత్వం, సంకల్పాలు పరిమితులను విధిస్తాయి. అందుకనే స్పినోజాను నాస్తికుడని అజ్ఞేయ-అద్వైతి (Agnostic-monist) అని ప్రకృతి-పురుష అభేదవాది అని, దేవుని మత్తెక్కినవాడని అంటారు. ఇక్కడ మనకు సంబంధించినంతవరకు అతనిది అద్వైత నిశ్చయవాదము. 'అనంత విశ్వక్రమత మనలను పాలిస్తున్నది. అందువలన అదృష్టాని (Chance)కి స్వయం భువత్వాని (Spontaneity)కి ఈ ప్రకృతిలో స్థానంలేదు. సత్యం పూర్తిగా హేతుబద్ధం. అంతట క్రమం, ఐక్యత, అవశ్యకత తప్ప అన్యం లేదు' అంటాడతడు. మనుషుల కొంతమంది కొన్నిసార్లు కొన్నిపనులు తమంతట తాము యథేచ్ఛగా చేశామని భావిస్తారు. అది సరిగాదు. వారికి సరైనకారణాలు తెలియక ఆ పనులకు తామే కారణమనుకొంటారు. అంతేకాక ఈ ప్రపంచంలో విధినిషేధాలకు, పొగడ్త తెగడ్తలకు స్థానం లేదు.

విధివ్రాత :

నిశ్చయవాదానికి మరోరూపం 'విధివ్రాత' సిద్ధాంతము మరీ కరుడుగట్టిన నిశ్చయవాదము. దీనిప్రకారం ప్రపంచంలో జరగబోయే ప్రతిదానిని దేవుడు ముందుగానే వ్రాసిపెడతాడు. కనీసం మానవుని అదృష్టాన్నైయినా ముందుగా లిఖిస్తాడు అతని నొసటన. దేవుడు సర్వజ్ఞాని, సర్వాంతర్యామి, సర్వశక్తిమంతుడు ఆయినప్పుడు ప్రపంచంలో ప్రతిదానిని అతడు ముందుగా నిర్ణయిస్తాడనడంలో ఆశ్చర్యం లేదు. దీనిప్రకారం మనిషి మదిలో మెదిలే ప్రతి ఆలోచన, ప్రపంచంలో జరిగే ప్రతి సంఘటన దైవ నిర్దేశాలే. అయితే ప్రతిదీ భగవంతుడే నిర్ణయిస్తే మానవుడు చేసేది? అన్న సందేహం కలిగిన కొందరు మనిషికి కొంత స్వేచ్ఛ కల్పించనెంచి, ఈ సిద్ధాంతానికి కొన్ని సానవాదాలు చేశారు. మొత్తంమీద ప్రతిదీ భగవన్నిర్దేశమే కాని కొన్నివిషయాలలో మనిషికి కొన్ని పరిమితులకు లోబడి కొంత స్వేచ్ఛ ఉన్నదన్నారు. ఈవిషయం హిందువులకు బాగా తెలుసు

మనిషికి స్వేచ్ఛ ఉన్నా, అతడు భగవంతునికి బాధ్యత వహించవలసి ఉంటుందని చెప్పబడింది. ఇది యూదు క్రైస్తవమతాలలో కనిపిస్తుంది. క్రైస్తవదర్శనంలో కాల్విన్ వాదంలో ఇది పూర్తిగ అభివ్యక్తమైంది. హిందువులు దీనిని ఒప్పుకొంటారు. సనాతన ఇస్లామ్ ప్రకారం 'ఏది జరిగినా అది దైవేచ్ఛయే.'

ఇలాంటి అతి నిశ్చయవాదం పెద్దవ్యతిరేకతనే సృష్టించింది. ప్రతిదానికి భగవంతుడే కర్త అయితే, అతడే అన్నింటిని నిర్ణయిస్తుంటే, మానవుడు చేసినపాపాలకు గూడ భగవంతుడే బాధ్యత వహించవలసి ఉంటుంది, కనుక మానవుడు చేసే పాపపుణ్యాలకు బాధ్యత భగవానునిదే. అయినప్పుడు మనిషిని నిందించవలసిన పని ఏమిటి? అందుకని, ఈ తర్కాన్ని కొనసాగించలాగిన కొందరు

* మనం మామూలుగా మనిషిలో మనిషి ఉన్నాడని, ఈ లోపలిమనిషి స్వయంచాలితుడని, బయటిమనిషిని నడుపుతున్నాడని భావిస్తాము. లోపలిమనిషి ఆత్మకు సమానము.

loose play) ఉంది. దీనికి అర్థం ప్రపంచంలో ప్రతీదీ కార్యకారణబద్ధంగా లేదు; కొంతమేరకు వస్తువులస్వభావంలోనే యథార్థంగా బహుళత్వం (pluralism) ఉంది. అందుకనే భవిష్యత్తులో వాస్తవికతల (Actualities = యథార్థంగా జరిగేవి) కంటె సంభావ్యతలు (possibilities) ఎక్కువ.

అంతేకాదు; నిశ్చయవాదిగూడ పశ్చాత్తప్తుడవుతాడు. 'అయ్యో, ఇది చేయకుండా ఉంటే ఎంత బాగుండేది', అనుకొంటాడు ఒక్కొక్కమాటు. అంటే చేయకుండ ఉండడానికి వీలున్నదని కార్యకారణవాది భావిస్తున్నాడు. హత్య, ఆత్మహత్యలు అతనికి పెద్ద ప్రశ్నార్థకాలు. హత్యను మిగతావిశ్వమంతా కార్యకారణ సూత్రంమీద నిర్ణయిస్తే మరి ఇంక వగపేల? శిక్ష ఏల? అలాంటప్పుడు బుద్ధిహీనుడుమాత్రమే పశ్చాత్తాపపడాలి.

స్వేచ్ఛ ఈప్రపంచంలో ఉందని సైద్ధాంతికంగా ఋజువు చేయలేము. అది ఈ ప్రపంచానికి సంబంధించిన ఒక అభ్యుపగమము (Postulate) అంటే అది ఋజువు లేకుండానే అంగీకరించవలసిన ప్రాథమికవిషయము. ఆమాటకొస్తే కార్యకారణసిద్ధాంతాన్ని, ఏకతా సిద్ధాంతాన్ని (Causality and uniformity) ఈవిశ్వం అనుసరిస్తున్నదని ఋజువు చేయలేదు. రేపు సూర్యుడు తూర్పున ఉదయిస్తాడని ఎవడూ ఋజువు చేయలేడు. గతంలో అలా జరిగింది గనుక రేపూ అలా జరుగుతుందని చెప్పగలడే గాని, అంతకంటె ఋజువు చెప్పలేడు. మరి ఋజువు లేకుండానే ఆ సూత్రాలు ఈ విశ్వాన్ని నడిపిస్తున్నాయని ఒప్పుకొన్నప్పుడు, ఋజువు లేకుండానే స్వేచ్ఛ ఈ ప్రపంచంలో ఒప్పుకోవడానికి అభ్యంతరం ఎందుకు? ఇదీ ఒక అభ్యుపగమ మనుకొందాము.

అసలు నియత, కారణతలు ఈ ప్రకృతిలో లేవు. అవి ఉన్నది మన మనస్సులోనే. కామెర్లరోగికి ప్రపంచమంతా ఎలా పచ్చగా కనిపిస్తుందో అలాగే నియత, కారణతలు మనస్సులో ఉన్నవాడికి ప్రపంచమంతా నియమబద్ధంగా, కారణబద్ధంగా కనిపిస్తుంది. అసలు మనిషి మనస్సులోనుంచి ఆ రెండు రంగుటద్దాలు (నియమిత, కారణతలు) తొలగించి చూడలేడు. అందుకని అతనికి ఈ ప్రపంచంలో నియత, కారణతలకంటె భిన్నమైన గందరగోళ అనిశ్చిత స్థితి కనుపించదు. వర్ణాంధునికి (colour blindness) కొన్నిరంగులు కనిపించవు. అతనికి సంబంధించినంత వరకు ఈ ప్రపంచంలో ఆ రంగులు లేవు అలాగే అంతా నియతినే చూసేవానికి 'అసంహతలీల' కనిపించదు

ఈ విశ్వంలో నియతను అంగీకరించినప్పుడు ప్రపంచం ఎంతో 'సుసంహతం'గా (ఎటువంటి లొసుగులు లేకుండ) నడుస్తుందో, స్వేచ్ఛను అంగీకరించినా అంతే సుసంహతంగా నడుస్తుంది. ఎలాగంటే, స్వేచ్ఛావాది ప్రపంచంలో ఏదిజరిగితే అది ఎలాజరిగితే అలా జరుగుతుందని భావించడు. పరిమితమైన మానవునికి ఎంపిక చేసుకొనే 'అవకాశం' ఉందనిమాత్రమే చెబుతాడు. ఒక ఊరు చేరేందుకు నాలుగైదుబాటలు ఉండవచ్చు. ఈ దారులు సంభావ్యతలు (Possibilities) మాత్రమే. వానిలో ఏదారినైన ఎన్నుకొనే స్వేచ్ఛ అతనికి ఉంది. ఎన్నుకొన్నతరవాత ఆ దారి వాస్తవ (Actuality) మవుతుంది. అంతకుముందు అది సంభావ్యత మాత్రమే.

మంచీ చెడూ రెండూ చేయడానికి అవకాశం ఉండి చెడును పరిహరించి, మంచిని చేసినప్పుడే ఆనందం, గొప్పతనం ఉంది. చెడు చేయడానికి వీలులేక, మంచి చేయడానికిమాత్రమే వీలుండి, మంచిని మాత్రమే చేస్తే అందులో విశేషం లేదు. లేక చెడునుమాత్రమే చేయడానికి అవకాశం ఉండి, మంచిని చేయడానికి వీలులేకపోతే, చెడు చేసి పశ్చాత్తాపపడటంలో అర్థం లేదు. రెండింటిని సమన్వయపరచాలనుకొనే నియతివాది అంతా మనమంచికే, చెడుగూడ మంచికి మారురూపమే అని సమర్థించుకొని గ్రుడ్ల[illegible] కట్టుకొంటాడు.

ఇంతవరకు మనం రెండువాదాలను కొంతవరకు చర్చించాము. ఈ రెండువాదాలమధ్య ప్రపంచం చీలిపోయింది. అయితే మధ్యేవాదులుగూడ లేకపోలేదు. శాస్త్రప్రగతినిచూచి నియతివాదంతో ప్రభావితులైనవారు, 'అంతా నియమితం, స్వేచ్ఛ భ్రమ', 'ఈ ప్రపంచం ఒక నాటకరంగం అందులో మనమంతా పాత్రలం' అని చెబుతారు. వీరితో మనం ఏకీభవించలేము. అలాగే ఎదిరిపక్షం 'నియతి పట్టి భ్రమ. ఉన్నదంతా స్వేచ్ఛే' అంటారు. ఇదీ అంగీకారం కాదు. కేవలం ఇదో, కేవలం అదో కాని సంధిస్థితి ఒకటి ఉన్నదన్నవిషయాన్ని విస్మరించరాదు. నియతివాదాన్ని సామాన్యకారణ సిద్ధాంతంగా (Universal causation) భావించి, వికల్పాలమధ్య ఏదో ఒకదానిని ఎంపిక చేసుకొనే అవకాశాన్ని స్వేచ్ఛగా భావించి రెండింటిని సమన్వయంచేసే వీలున్నదని గుర్తించాలి. వాస్తవానికి ఈ మధ్యేస్థితికి అనుకూలమైనసాక్ష్యాన్ని నేటి భౌతికశాస్త్రం అందిస్తున్నది. అనేకమంది శాస్త్రవేత్తలు, దార్శనికులు దీనిని బలపరిచారు.

నిశ్చయవాదాన్ని స్వేచ్ఛతో సమన్వయపరచడం ఎలా?

'ప్రతిసంఘటన కారణజనితమైంది', అనేది ఆధారంగా ప్రతిశాస్త్రవేత్త ముందుకు సాగుతాడు. అసలు శాస్త్రీయ ఆలోచనకు మూల ప్రాతిపదిక 'ప్రకృతిలో మనం ఆధారపడదగిన క్రమత ఒకటి ఉంది' అనే సూత్రము. దీనిని ఆధారంచేసుకొని శాస్త్రం ప్రగమించింది. వ్యక్తి నడత గూడ కొన్ని పరిస్థితుల కారణంగా నిర్ధారితమవుతుంది. అలా కాకపోతే అతని చర్యలకు అర్థం చెప్పలేము. కనుక వ్యక్తివిషయంలో కాని, ప్రపంచంలో జరిగే సంఘటనల విషయంగాని, మనం ఇచ్చేవివరాలన్నింటికి మూలం నియతియే. అయితే ఈ నియతి లేదా కార్యకారణసూత్రం అనేకరూపాలలో గోచరిస్తుంది. గురుత్వాకర్షణ విద్యుదయస్కాంత, రసాయనిక మొదలైన నియతులున్నాయి. ఒక గోళీ రెండవగోళిని ఢీకొని రెండవదానిని చలింపచేయడంలో ఉన్న కార్యకారణబంధం వేరు. మానవ ప్రవర్తనాపరిధిలో, ప్రవర్తనను వివరించడానికి. భౌగోళిక, జీవభౌతిక, మానసిక, సామాజిక, సాంస్కృతిక కారకాలతో వివరిస్తాము. ఈ కారణతలు పైవాటికంటె భిన్నమైనవి. ఇలా అనేకస్థాయులలో అనేకరకాల కారణతలున్నాయి.

ఏదో ఒకరూపంలో శాస్త్రం నియతివాదాన్ని ఒప్పుకొన్నా ఆధునికభౌతికశాస్త్రం. 'కేవల యాంత్రిక కారణతకు, లేదా కేవల భౌతిక నియతికి' విముఖత చూపిస్తున్నది. ఉదాహరణకు ప్రముఖ భౌతిక విజ్ఞాన శాస్త్రవేత్త హైజెన్‌బర్గు ప్రతిపాదించిన 'అనిశ్చయతసూత్రం' (Principle of indeterminancy) ఒక 'కణం' యొక్క దిశను వేగాన్ని - రెండింటిని ఏకకాలంలో నిర్దుష్టంగా నిర్ణయించలేము అంటున్నది. పరమాణుప్రవర్తనపై మన పరిశీలనప్రభావం పడుతుంది కనుక (మనం ఒక చెట్టును చూస్తున్నామంటే మన చూపుప్రభావం [కంటి మీదనుంచి ప్రతిబింబించిన కిరణాలు నిగ్గైరా] ఆ చెట్టుమీద కొంతైన పడుతుంది) మన పరిశీలన ప్రభావం పడని పరమాణు ప్రవర్తనను తెలుసుకోలేము. అంతేకాక పరమాణు గర్భాన్ని పరిశోధించిన శాస్త్రవేత్తలు గర్భస్థవిషయాల స్వభావాన్ని ఇదమిత్థంగా చెప్పలేకపోతున్నారు. ఈ చెప్పలేకపోవడం వారికి శక్తిలేకపోవడానకాదు. అసలు విషయం అలా ఉంది. అందుకని అణుగర్భంలో ఉన్నదేమిటో స్పష్టంగా చెప్పలేక దానిని 'అస్పష్టం' (Hazy) అనే పదంతో అభివర్ణిస్తున్నారు. గుళికావాదం (Quantum Physics) ప్రకారం శక్తి ప్రసారం ధారంవలె అవిచ్ఛిన్నం (Continuous)గా కాకుండ మధ్య మధ్య 'ఖాళీ'ల (Discontinuous)తో గుళికలుగ పొట్లాలుగ ప్రసరిస్తుంది. అందువల్ల సాతత్యత ఎగిరిపోతుంది. (ఉదాహరణకు నాతరగతిలో 40 మంది పిల్లలుంటారుగాని 40.14 గురు పిల్లలుండరు ఉంటే 41 మంది, లేదా 42 మంది ఉంటారు అలాగే శక్తి (energy) గూడ గుళికలు గుళికలుగ ప్రసరితమవుతుంది.) ఇటువంటి భౌతికశాస్త్ర దృక్పథంతో ప్రపంచానికి సంబంధించిన దృక్పథమే మారిపోతుంది.

'మనిషికి ఏమాత్రం స్వేచ్ఛను ప్రసాదించని న్యూటన్ విధించిన యాంత్రికసూత్రాల సాలెగూడునుంచి మనిషిని బయటపడవేసింది. ఇటీవలి భౌతికశాస్త్రం' అన్నాడు హెన్రీ మార్గెనో. ఈవిధంగా న్యూటన్ విధించిన నియతి ఉక్కుచట్రంలోకి కొంత అనిశ్చయతను ఎక్కించడంద్వారా, బహుశ ఈ అనిశ్చయతలతో మనిషికి కొంత మెసలటానికి వీలు లభిస్తుందేమోనన్న ఆశ మొలకెత్తింది.

అణువు అణువుగా ఒకరకంగా ప్రవర్తిస్తే, అదే అణువు వస్తువులో భాగంగ మరొకతీరులో ప్రవర్తిస్తుంది. ఎందుకంటె వస్తువు అవయవి (Whole)గా తన భాగాల (Parts)ను ప్రభావితం చేస్తుంది. ఒంటరిగా ఉన్నప్పుడు మనిషి ఒకరకంగా ప్రవర్తిస్తే పదిమందిలో మరోతీరులో ప్రవర్తిస్తాడు. కనుక నియతివాదమే 'సర్వం' కాదు. బహుశా అది అమూర్తవిషయాల (Abstract entities)కు మాత్రమే వర్తిస్తుందేమో. 'పెరుగుతున్న విజ్ఞానంతో మానవుని విమానవుని (dehuman)గా చేసి అతడిని బానిసగ చేయవచ్చు. లేదా మనోవిజ్ఞానశాస్త్రం మనిషి నియంత్రించడానికి గాక విముక్తుని చేయడానికి, అనుగుణ్యుని (Conformist)గా చేయడానికిగాక నిర్మాణాత్మకవైవిధ్యంతో ప్రవర్తించేవానిగా, ప్రతి ఒక్కని తనకు తాను నిర్దేశించుకొన్నపథంలో (Self directed way) పరిణమించేవానిగా, తనను తాను అధిగమించేవానిగ (Self surpassing) చేయవచ్చు' అన్నాడు కార్ల్ రోజర్స్ అనే ప్రముఖ మనోవిజ్ఞానవేత్త.

దీనినిబట్టి చూస్తే మధ్యమవాదులు నిశ్చయవాదాన్ని స్వేచ్ఛతో కలిపి పురుషకారానికి చోటు కల్పిస్తున్నారు. మనిషి కేవలం పరిసరాలకు తల ఒగ్గేవాడే కాదు; అవసరమైతే అతడు పరిసరాన్ని తన అనుకూలంగా మలచుకొంటాడు; సృష్టిస్తాడు; విమర్శిస్తాడు; మారుస్తాడు. ఈ లక్షణాలున్నట్లు మనకు ఎలా తెలుస్తుంది? ప్రతిమనిషికి అన్యనిహిత స్వేచ్ఛ అనుభవంలో ఉంది. దత్తాలైన వికల్పకలలో కొన్నింటిని తాను ఎంపిక చేసుకొంటున్న

ప్రతి ఒక్కరికి తెలుసు. ఒక వికల్పకము ఎన్నుకొన్న తరువాత, దీనికికాక మరొకదానిని ఎన్నుకొంటే బాగుండేది అని జీవితంలో ఒకమారైనా అనుకోనివారు లేరు. మనకు అసలు కొంత స్వేచ్ఛ ఉన్నది కనుకనే మనం దానికి జాగరూకులమవుతున్నాము. లేనివస్తువుకు ఎవరూ జాగరూకుడు కాలేడు. ఉన్నవస్తువుకే ఎవడైన జాగరూకుడు కాగలడు. అంతేగాక మనలో కొంతమంది ఎవరి ఒత్తిడీలేకుండానే ఇచ్ఛికంగానే బాధ్యత వహించేవారున్నారు. పొగడ్తలు, నిందలు, దండనపారితోషికాలు, ఆమోదనిరాకరణలు స్వేచ్ఛనే మరొకసారి నొక్కి చెబుతున్నాయి. పైగా మనిషికి పర్యాలోచనా (Reflective thinking) శక్తి ఉంది. ఒకపని చేయబోయేముందు, 'ఎందుకయ్యా పరుగులు తీస్తావు. నిలబడి మరొకసారి ఆలోచించు' అంటూ ఉంటాము. స్వేచ్ఛ లేకపోతే ఈ పర్యాలోచనకు అర్థం లేదు.

మానవుడు ఆలోచనాపరుడు, ఆత్మచైతన్యవంతుడు (Self conscious) కావడాన ప్రకృతినుంచి తాను పొందిన అనుభవాల ఆధారంగా ప్రకృతి నియమాలను రూపొందించాడు. ప్రకృతినియమాలు మనలను ఏలుతున్నాయన్నప్పుడు, వాటిని మానవుడు రూపొందించాడన్న విషయాన్ని మరుస్తాము. దీనికి అర్థం ప్రకృతిలో నియమాలు లేవని కాదు. ఉన్న నియమాలను మానవుడు సూత్రీకరించాడు. కనుక జాగ్రత్తగా పరిశీలిస్తే, యాంత్రిక కారణత (Machanical causation), వ్యక్తికకారణత (personal causation) రెండు ఉన్న ప్రపంచంలో మనిషి నివసిస్తున్నట్లు అర్థమవుతున్నది. ఈ రెండింటిమధ్య వైరుధ్యం లేదు. శాస్త్రీయపరిశోధనలలో ఉద్దేశమూ (Purpose) ఉంది; యాంత్రికత (Machanism) ఉంది. ఈ రెండింటి కలయికయే శాస్త్రీయపరిశోధనలు.

స్వేచ్ఛావాదులు శాస్త్రాలు ప్రతిపాదించే కార్యకారణ సంబంధాన్ని కాదనరు. మనిషికి సంపూర్ణస్వేచ్ఛ ఉన్నదనీ చెప్పరు. వారు చెప్పేది మనిషి కొన్నిసార్లయినా కారణకర్త అవుతున్నాడు. పురుషకారానికి చోటున్నది. ఎంపికకు అవకాశం ఉంది. అయితే ఒకప్రక్క ఆత్మ (Self) పై ఇతరకారకాలు పనిచేస్తూంటే, మరోప్రక్క ఆత్మ ఇతరసంఘటనలను ప్రభావితం చేస్తున్నది. మరోవిధంగా చెప్పాలంటే ప్రతిదీ కార్యకారణబద్ధమే. మనిషి కొన్నికార్యాలకు కర్త ఎలా అవుతున్నాడంటే, అతడు ఆత్మచైతన్యవంతుడు గనుక. కొన్ని సంఘటనలను తాను నిర్ణయించిన లక్ష్యం వైపు మలచగలుగుతున్నాడు. మానవునికి స్వేచ్ఛ ఉన్నదంటే, అది నియమాలనుంచి, కారణాలనుంచి స్వేచ్ఛ కాదు. తాము ఎన్నుకొన్న లక్ష్యాలదిశలో పనిచేసే శక్తియే స్వేచ్ఛ. లక్ష్యాలు అనుభవం, ఆలోచన, ప్రేరణ, వాంఛ, అవసరాలవల్ల జనించినవి కావచ్చు కాక. మన ఉద్దేశాలు నెరవేరేటట్లు యంత్రాంగాన్ని నిర్దేశించడమే స్వేచ్ఛ. కార్యకారణనియమం లేకపోతే మన ఉద్దేశాలు నెరవేరవు.

మానవుడు విలక్షణమైనవాడు. అతడు చేతనుడే కాదు, ఆత్మచేతనుడు గూడ. చేతనం అంటే పరిసరాలను గుర్తించడం, ఆత్మచేతనం అంటే పరిసరాలనేగాక, తన మనసులోని విషయాలను, తన మనసుచేసే చేష్టలను గుర్తించి మెలగడము. దీనిని మనం ఆత్మవిమర్శగూడ అనవచ్చు. అంటే తనకు తానే కర్త కర్మ అనిగూడ తెలుసుకోగలుగుతున్నాడు. ఈ ఎరుకే లేకపోతే స్వేచ్ఛే లేదు. విజ్ఞానం, ఆత్మవికాసం పెరిగేకొలది సంభావ్యతలు ఎక్కువ కనిపిస్తాయి. స్వేచ్ఛపరిధి పెరుగుతుంది. ఒకే సంభావ్యత ఉన్నప్పుడు ఎంపికస్వేచ్ఛ ఉండదు.

సంపూర్ణస్వేచ్ఛ ఎవరికీ లేదు కాని కొంత స్వేచ్ఛ ప్రతి ఒక్కరికీ ఉంది మన చర్యలలో ఎక్కువ మేరను వసతి, నీడ, తిండి నిర్దేశిస్తాయి. ఈ అవసరాలతో బాధితులైన వారికి జీవితలక్ష్యాల ఎంపికలో స్వేచ్ఛ మృగ్యము. ఆతరవాత మన అలవాట్లు, సామాజిక ఒత్తిడులు మన ప్రవర్తనను మూసలలో మలుస్తాయి. అందువలన ఎక్కువమందికి సచేతనంగా ఆలోచించి ఎంపిక చేసుకొనే సందర్భాలు ఉండవు. స్వేచ్ఛ, ఆత్మవికాసం విజ్ఞానంమీద ఆధారపడి ఉంటాయి గనుక. అసలు స్వేచ్ఛ ఉన్నదా లేదా అని కాక మనిషికి ఏమేరకు స్వేచ్ఛ ఉన్నది? అని ప్రశ్నించుకోవాలి.

ఆత్మాభివ్యక్తీకరణం స్వేచ్ఛ. అయితే ఈ ఆత్మాభివ్యక్తీకరణం కొన్ని పరిమితులకు లోబడి ఉంటుంది. విజ్ఞానం పెరిగేకొలది పరిమితులు తుంచిమకుపోయి స్వేచ్ఛ విశాలమవుతుంది.

మహాభారత దర్శనము

భారతీప్రియ

నారాయణం నమస్కృత్య నరంచైవ నరోత్తమమ్
దేవీం సరస్వతీం వ్యాసం తతోజయ ముదీరయేత్ ॥

శ్రీమన్మహాభారతము స్థూల దృష్టితో పరిశీలించినపుడే కొన్ని విశేషార్థములు నిరూపించుచు రచింపబడినదని తోచును. మరి సూక్ష్మ దృష్టితో చూడగలవారికి అందలి అంతరార్థములన్నియు పరమార్థములుగా దర్శనమిచ్చును. అట్టిసూక్ష్మదృష్టులకు నేత్ర పర్వమైనది విరాటపర్వము

ఇందు విరాటరాజు కొలువులో పాండవులు అజ్ఞాతవాసము చేయుట బహుచమత్కారమైన సన్నివేశము. ఈ పర్వమునందలి సకల సన్నివేశములు వ్యక్తుల ప్రవర్తనములు అన్నియు విరాట్పురుషుని యందు లీనమైన జీవుని జీవితమును నిరూపించుచున్నవి. అపుడు జీవుడు విరాట్పురుషునితో తనకు సన్నిహిత సంబంధము కలదని తెలిసికొని జీవితముపై జయవిశ్వాసము కలిగి జయము పొందును. కనుకనే శ్రీమహాభారతమును "జయము" అని వేదవ్యాస మునీంద్రుడు పేర్కొనెను. మనమిపుడు ఆ కృష్ణద్వైపాయనుని జయదర్శనానుభూతిని పొందుదుముగాక!

1. పాండవులు అజ్ఞాతవాసము చేయుటకు నిశ్చయించినపుడు తమ ఆయుధములన్నియు ఊరి వెలుపల శ్మశానము నందున్న శమీవృక్షముపై కట్టకట్టి పెట్టుట దానిపై పశుకళేబరము, మానవకళేబరము పైకప్పుగా కట్టుట.

2. విరాటరాజు కొలువులో ధర్మరాజు కంకభట్టు అను పేరుతో అక్షక్రీడావినోదకారుడుగాను, భీముడు వలలుడు అను పేరుతో పాచకుడుగాను, అర్జునుడు బృహన్నల పేరుతో నాట్యాచార్యుడుగాను, నకులుడు దామగ్రంధి పేరుతో అశ్వశిక్షకుడుగాను, సహదేవుడు తంతీపాలుడు అను పేరుతో గోపాలకుడుగాను, మాలిని తనకు ఐదుగురు గంధర్వపతులు గలరని చెప్పుట, ద్రౌపది, మాలిని అను పేరుతో సుధేష్ణవద్ద సైరంధ్రిగాను చేరుట. వీరందరు పాండవులవద్ద ఆయా పనులు చేయుచున్నట్లు చెప్పుట.

3. కీచకుడు మాలినియందు వ్యామోహపడుట.

4. సుధేష్ణ మద్యము తెచ్చుటకై కీచకుని యొద్దకు మాలినిని పంపుట.

5. విరాటరాజు కొలువులో వలలుడు శమీవృక్షమును విరాటుని శిక్షించుటకై పెకలింపబోగా ధర్మరాజు వారించుట.

6. కీచకుని వలలుడు నర్తనశాలలో రాత్రి వేళయందు సంహరించుట.

7. ఉత్తరకుమారుని అధీరలక్షణము, బృహన్నల గాండీవము గ్రహించి, తాను అర్జునుడనని ఉత్తరునకు తెలుపుట. ఉత్తరుని సారథ్యముతో తాను కౌరవులనోడించి గోగ్రహణము చేయుట.

8. విరాటరాజపుత్రిక యైన ఉత్తరను అర్జునుడు తాను స్వీకరింపక తనకుమారుడైన అభిమన్యునకిచ్చి పెండ్లి చేయుట.

9. ఈ విధముగా ఉత్తరాభిమన్యుల వివాహముతో పాండవులు అజ్ఞాతవాసము చేయుటలో జయము పొందుట.

ఈ మున్నగు సన్నివేశములు బహువచనాకారములు గలవై సహజస్ఫూర్తిగల రహస్యార్థములతో భారతమునందు కృష్ణద్వైపాయనునిచే చెప్పబడినవి. వాని విశేషార్థములు మనము విందుముగాక.

ఈ విరాటపర్వము యొక్క పరమార్థము పట్టుబడవలెనన్నచో మనకు చక్కగా నిద్రపోవుట చేత కావలెను. కలలుగనుచు కలత నిద్రలో నున్నచో నిద్రపోయి ప్రయోజనము లేదు. నిద్రలో కూడ మరల మనము, మన స్నేహితులు, మనబంధువులు, మన రాగద్వేషములు ఇవియే ఉన్నచో నిక అజ్ఞాతవాసమే మున్నది. మనము నిద్రించునపుడు, మన పేరు, మనరూపము, మనహోదా, మనవ్యక్తిత్వము, అన్నింటిని విడిచిపెట్టి నిద్రింతుము. ఇదియే అజ్ఞాతవాసము. ప్రశాంతముగా నిద్రించునపుడు మనలో నేనున్నాను అను భావము ఎక్కడ మిగిలియున్నదో, ఆ భావము ఎక్కడ నిలిచియున్నదో, అప్పుడు మన ఇంద్రియశక్తులన్నియు ఏమైనవో పరిశీలింపవలెను.

మనము గాఢనిద్రలో నున్నపుడు కాళ్లు, చేతులు కదలవుగాని గుండె కొట్టుకొనుచునే యుండును. ఊపిరితిత్తులు చేయుచునే యుండును. జీర్ణకోశము పనిచేయుచునే యుండును. ఇవి పనిచేయుట మన అనుమతితో సంబంధించికాదు. ఆయా అవయవములందు లోపలనున్న ఖాళీ ప్రదేశము మనకంటికి నల్లని చీకటిగా (కృష్ణ ద్వీపము) కనిపించినను, అందు నిత్యము ఉదయించుచున్న విరాట్పురుషుని అవతార వ్యక్తివలన జరుగుచున్నది. ఆ వ్యక్తినే పరాశరతనయుడైన వ్యాసునిగా తెలిసినవారు చెప్పిరి. కనుక ఈ విరాటపర్వ వృత్తాంతమంతయు వ్యాసదర్శనముగా చెప్పబడినది. మనము నిద్రించునపుడు 'నేనున్నాను' అను భావము హృదయమునందు మిగిలియుండును. కాని ఆ హృదయము పనిచేయుట మన యిష్టముపై ఆధారపడి లేదు. కనుక రాత్రి నిద్రపోవునపుడు మన గుండెను నిత్యము ఎవని అనుగ్రహము వలన పనిచేయుచున్నదో వానియందు సమర్పింపవలెను. అతడే విరాట్పురుషుడు. అతడే విరాటరాజు. అని చెప్పబడెను. మనము నిద్రించునపుడు మన వ్యక్తిత్వమును విడిచిపెట్టితిమి గనుక మారుపేరుతో అనగా అసలుతత్త్వముతో పరమాత్మయందు సమర్పించుకొనుటయే అజ్ఞాతవాసముగా చెప్పబడినది. అప్పుడు దేహభావము ఉండదు గనుక దేహములు నశించు స్మశానముగా చెప్పబడినది. అచ్చటనున్న చెట్టు శమీవృక్షము అగ్నితత్త్వముగల జీవుడు నిద్రలో జీవుని శరీరము కళేబరము కనిపించుచు వ్యక్తిస్పృహలేకుండ యుండును, గనుక పాండవులు ఊరి వెలుపల స్మశానములో శమీవృక్షముపై కట్టిన ఆయుధములపైన మృతకళేబరము కూడ కట్టబడినట్లు చెప్పబడినది. నిద్రలో మనలోని పశుభావనలన్నియు నశించిపోవును. కనుక ఒక పశుమృతకళేబరము కూడ ఆయుధములపై పొదివిరని చెప్పబడినది. పంచపాండవులనగా మనయొక్క పంచేంద్రియములే. వారి ఆయుధములు ఇంద్రియశక్తులే. ఈ ఇంద్రియశక్తులన్నియు నిద్రలో నాడుల నాశ్రయించి యుండును. గనుక అవి చూచువారికి నాడులవలె నుండు పాములుగా కన్పించునని చెప్పబడినది. మనము నిద్రించునపుడు దేహభావమును విడిచిపెట్టి విరాట్పురుషునిలో లీనమగుదుము. కనుక ముందుగా పాండవులు శ్మశానమున శమీవృక్షముపై ఆయుధములు భద్రపరచి విరాటరాజు కొలువులో అజ్ఞాతవాసమునకు చేరిరని చెప్పబడినది.

మానవ శరీరము మనము అనుకొనుచున్నట్లు ఒక వ్యక్తికి నిలయము కాదు. అనేక దేవతలకు నివాస స్థానము. జీవుడు విరాట్పురుషుడైన దేవుని అంశ గనుక అతనియందును సమస్త దేవతాంశములు పనిచేయుచుండును. పగలు మేల్కొనియున్నపుడు మానవుడు ఆయా దేవతా తత్త్వములను గమనింపలేక ఇది నా కంఠము, ఇవి నా ఊపిరితిత్తులు, ఇది నా పొట్ట, ఇది లింగస్వభావము, ఇది నా దేహము అని అహంకరించును. కాని మూగవాడు మాటలాడలేనప్పుడు, ఉబ్బసపురోగి గాలి పీల్చలేనప్పుడు, అజీర్ణ వ్యాధిగ్రస్తుడు కడుపు నొప్పితో బాధపడుతున్నప్పుడు, దంపతులు సంతానము కలుగక పరితపించుచున్నప్పుడు, ఈ దేహము ఎట్లు వచ్చినదో అట్లే పోవుచున్నప్పుడు, (మరణము) మానవుడు ఎట్టి సమాధానమును చెప్పలేక పోవుచున్నాడు. కాని వివేకవంతుడై గుర్తింపగలిగినప్పుడు, తాను నిద్రించినపుడును తన అనుమతితో సంబంధము లేకుండ పనిచేయుచున్న యింద్రియములను చూచి అవి దేవతా ప్రజ్ఞలని గుర్తింపగలుగును. పగలు ఆయా పేర్లతో పిలువబడిన అవయవములు రాత్రియందు అసలు తత్త్వములుగా మారి పనిచేయుటయే పాండవుల అజ్ఞాతవాసముగా చెప్పబడినది. ఇందలి వారి పేరులన్నియు ఆయా దివ్యతత్త్వములను తెలుపుచున్నవి. అవి యిచట వివరింపబడును.

1. ధర్మరాజు :-

ఇతని పేరు కంకుడు. కం అనగా శిరస్సు కంక అనగా శిరస్సుకలవాడు. అనగా కంఠ తత్త్వము కలవాడు అని అర్థము. అచటనే జీవుని వాగ్రూపమునకు బాహ్యరూపమైన స్వర [illegible] యున్నది. అటి వాక్ తత్త్వము కలవాడు గనుకనే విరాటునితో వినోదములాడుచు కాలక్షేపము చేసెను. పాచికలాట అనగా అక్షక్రీడ యోగశాస్త్రము ననుసరించి పంచేంద్రియ కేంద్రములను చక్రములుగా గుర్తించినపుడు వానిమధ్య ప్రయాణము అక్షక్రీడ అనబడును. అందువలన అతడు విరాటునితో పాచికలాడినట్లు చెప్పబడినది.

అక్షములనగా ఇంద్రియములని పరమార్థము. సృష్టిధర్మము ననుసరించి దివ్యచైతన్యము ఇంద్రియములతో వర్తించుటయే అక్షక్రీడ.

2. భీముడు :—

ఇతని పేరు వలలుడు. వలనము అనగా తిరుగుట. ఇతడు వాయుపుత్రుడు గనుక వాయుతత్త్వమైన ప్రాణశక్తి అని అర్థము. ఈ ప్రాణశక్తియే మనము తిను ఆహారపదార్థములను కడుపులో పచనము చేయుచున్నది గనుక వలలుడు వంటలవాడుగా నుండెనని చెప్పబడినది.

3. అర్జునుడు :—

బృహన్నల అనగా కొంత వ్యక్తమగుచు మరి కొంత అవ్యక్తముగా నున్న అగ్ని తత్త్వము అని అర్థము. బృహత్ + నల బృహన్నల. బృహత్ = బృంహణమై వ్యక్తమగుట, నల = అనగా బంధింపబడి వ్యక్తము కాపోవుట.

ఆకలి ఎంత వ్యక్తమైనను పైకి కనబడదు. దేహములోనే అవ్యక్తమై యుండునుగదా! ఇదియే మన పొట్టలో ఆకలిగా పనిచేయుచున్నది. ఆకలివేసినపుడు అణువణువున నీరసము కలుగును. ఇట్లు ఆకలి అను అగ్నిరూప [illegible]

అవ్యక్తముగా నుండుచు జీవుల స్వభావమును దేహముకంటె వేరైనదిగా నిరూపించు అగ్నితత్త్వమే బృహన్నల. కనుకనే యితడు ఉత్తరకు నాట్యము నేర్పినట్లు చెప్పబడినది. ఉత్తర అనగా జీవుని దేహమునుండి దాటి వర్తించు స్వభావము. ఇది విరాట్పురుషునిచే ఇవ్వబడినది, గనుక ఆమె విరాటుని కూతురుగా చెప్పబడినది. ఈ స్వభావము జీవ తత్త్వముచే అణువణువున (అకలివలె)స్పందించుచు. ఇదియే ఉత్తరకు బృహన్నల నాట్యము నేర్పుట. ఈ స్పందనము దేహమునందు జరుగుచున్నది గనుక అదియే నర్తనశాల. నిద్రలో జీవుడు ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వమును కలిగియుండుట లేదు గనుక బృహన్నల పౌరుషహీనుడుగా చెప్పబడినాడు.

4. నకులుడు :—

దామగ్రంథి. ఇతడు అశ్వశిక్షకుడుగా నుండెను. అశ్వము జీవుల లింగ తత్త్వమునకు సంకేతము దామగ్రంథి అనగా త్రాడుయొక్క ముడులుకలవాడు. లింగతత్త్వముచే ఉత్పత్తి యగు తరతరముల ప్రజలు కలవాడు అని అర్థము.

5. సహదేవుడు :-

తంత్రీపాలుడు. తంత్రమనగా దేహవ్యాపారము. దానిని నిర్వర్తించువాడు. అనగా దేహమును నిల్పువాడు. దేహమునకు గోవు సంకేతము కనుక ఇతడు గోపాలకుడుగా నుండెను. సహదేవుడు దేహముతో సహా (కూడ) ఉండు దేవుడు. దివ్యప్రజ్ఞ.

6. ద్రౌపది :—

మాలిని అనగా మాలకలది. పంచేంద్రియములను ఒక పుష్పమాలికగా కూర్చుదారము వంటిది మనస్సు. అట్టి మనస్సునకు సంకేతమే ద్రౌపది. కనుక ఆమె పేరు మాలిని అని చెప్పబడినది. ఆమెయు ఉత్తరకు మాలాలంకరణ చేయును. అనగా జీవస్వభావమునకు ఇంద్రియసుఖములను సమకూర్చుట.

వీరు పాంచాలి, ధర్మరాజుల కొలువులో నున్నవారమని చెప్పుకొనుట, అనగా నీ దేవతాప్రజ్ఞలు పంచేంద్రియములకు సంబంధించిన పనిని, ఇప్పుడని అజ్ఞాతవాసమున (దేహనిద్ర) ఉండుటచే ఇటు వచ్చితిమనియు చెప్పుట.

మాలిని తనకు ఐదుగురు గంధర్వపతులు గలరని చెప్పెను. సృష్టివ్యక్తముకాకపూర్వము విరాట్పురుషునిలో లీనమైయున్న దేవతలను సాధ్యులు అందరు. ఇదియే "యత్రసాధ్యాస్సంతిదేవాః" అని పురుషసూక్తమున పేర్కొనబడినది. సృష్టిని సాధించువారు గనుక సాధ్యులు అని వీరికి పేరు. వీరినే గంధర్వులు అని కూడ అందురు. అందువల్లనే మాలిని విరాటుని కొలువులోనున్న తన భర్తలనుద్దేశించియే ఐదుగురు గంధర్వభర్తలు గలరని చెప్పినది.

3. ఇట్లు పాండవులు అజ్ఞాతవాసములో నుండగా కీచకుడు అను విరాటుని బావమరిది మాలినియందు వ్యామోహపడెను. విరాటుడు విరాట్పురుషుని ప్రతీక గనుక మానము వహించుచు. అతని ప్రకృతి సుధేష్ణ, ఆ ప్రకృతి యందు పుట్టు వికారము కీచకుడు. ప్రకృతియందు మానవుల మనస్సులు వికారములకు లోనగుటయే కీచకుడు మాలినిపై వ్యామోహపడుట. విరాటుని రాజ్యముమత్స్య దేశము అనగా మదరూపముగా ఏర్పడినది. ఇదియే పరమాత్మని సంకల్పము భౌతిక శరీరము దాల్చుట. అప్పుడా శరీరమునందలి జీవుడు తనకు శరీరముపై అధికారము కలదని విజ్ఞుడగును. ఇదియే కీచకుడు మత్స్యరాజ్య

ముపై కారము చెలాయించుట, దేహము నిచ్చినది పరమాత్మయైనను దేహము రూపొందుట ప్రకృతి ధర్మముగా జరుగుచున్నది. గనుక అందలి మనస్సు గుణవికారములకు లోనైనను పరమాత్మ పట్టించుకొనుటలేదు అట్లే సుధేష్ణ వద్దనున్న మాలినిని కీచకుడు అల్లరి పెట్టుచున్నను విరాటుడు మాటాడలేదు లోకములో ఆత్మహత్యలు చేసుకొనువారు తీవ్రాలోచనలచే పిచ్చిపట్టించుకొనువారు కీచకబాధితులే. అంతేకాదు మాలినిని తరుముకొనుచు కీచకుడు విరాటుని కొలువులోనికి ప్రవేశించినను అతడేమియు అనలేకపోయెను. సత్కర్మాచరణము లేక నిరంతర నీచభావపీడితులైన వారిస్థితి యిట్టిదే. వారిని సత్కర్మాచరణమే రక్షింపగలదుగాని మరి పరమాత్ముడు కూడ రక్షింపలేడు. కాని తత్కాలికముగా ఉపశమనము గావింపగలుడు. అట్లే విరాటుడును కీచకుని ఓదార్చి ఉపశమింపజేసి పంపివైచి మాలినిని ప్రమాదమునకు లోనుగాకుండ తప్పించెను.

4. అట్లే సుధేష్ణకూడ మాలిని మానసంరక్షణమునకై ప్రయత్నము చేయకపోగా, కీచకుని వద్దకే మద్యము తెమ్మని పంపెను. పరమాత్ముడు ఉదాసీనుడై యుండగా అతని ప్రకృతి జీవుల మనస్సులను ఇంద్రియార్థముల కొరకు ఆయా వస్తువుల మీదికి పంపునదిగా నున్నది. మనము దైవప్రార్థనకై కూర్చొని యుండగా మన మనస్సు మన విరోధులను గూర్చి ఆలోచించుచుండును. దీనికి ప్రకృతి ప్రేరేపణయే కారణము. అందువల్లనే సుధేష్ణయే మాలినిని మద్యము కొరకై తమ్ముని యొద్దకు పంపినట్లు చెప్పబడినది. మన మనస్సులో ఇతరులపైనున్న దుష్టభావములు పోవువరకు విరోధులుగా నుండుటయే గాక మన మనస్సు వారిమీదికే పోవుచుండును. ఇది జీవుల సంపూర్ణ మనశ్శాంతికై పరమాత్ముడు ఏర్పాటు చేసిన ప్రకృతి పద్ధతి. సంఘములో కూడ ఒక దుష్టుడు ఉన్నపుడు అందరును వాని దుష్టచేష్టలను గూర్చియే చర్చించుచుందురు. ఆ దుష్టుడు అంత మొందువరకు ఆ చర్చలు కొనసాగుచునే యుండును. అపుడు కొందరు సమర్థులు పూనుకొని ఆ దుష్టుని అంతము చేయుదురు. అపుడు సంఘమునకు సంపూర్ణ శాంతి లభించును. అట్లే సుధేష్ణ మాలినిని కీచకుని యొద్దకు పంపించినది అతడామెను బలాత్కరించినాడు. అపుడు వలలుడు పూనుకొని వానిని నర్తనశాలలో తుదముట్టించెను. అందువలన కీచకుడు వాని ముప్పునకే మాలినిపై మోహపడెను. ప్రకృతిలో దుష్టుడు నశించుటకు ఏర్పరుపబడిన పద్ధతి యిదియే.

5. కీచకుడు ద్రౌపదిని తరుముకొనుచు విరాటరాజు కొలువులోనికి వచ్చెను. అప్పటికిని ఆమె అందకపోగా కాలితో తన్నెను. అప్పుడు విరాటరాజు ఏమియు చేయలేని వాడైనప్పటికిని మాలినిని జాలితో చూచుచు కీచకుని ఓదార్చు మాటలు పలికి పంపివైచెను. దైవరక్షణమనగా ఇట్లుండును. విరాటరాజు పాండవులకు రక్షణ విషయమై ఎట్టి హామి యివ్వలేదు. అందువలన అతడసమర్థుడని తోచును. కాని నిజముగా అతడు అసమర్థుడుగాడు. అట్లే అయినచో కీచకుడు కొలువులో విరాటుని మాటలకు ఏల మరలిపోవును. వాని ఔద్ధత్యము ఇతరులకు (సుధేష్ణకు కూడ) ఆపజాలినది కాదుగదా! ఇదియే భయంకర వ్యాధులు వచ్చినవారు బ్రతికి బయటపడుట చూచినపుడు, భయంకర ప్రమాదము కొద్దిలో తప్పిపోయినప్పుడు విరాట్పురుషుని సామర్థ్యము వెల్లడియగును. ఇట్టిది నిర్మలమనస్కులైన పిల్లలలో అనుభవసిద్ధము.

పిల్లవాడు క్రిలుతో ఆడుకొనుచున్నప్పుడు అది పడినను వానికి దెబ్బతగులక కొద్దిగా తప్పిపోవును. అట్లే కుక్క మొదలగు జంతువులతో ఆడుకొనునప్పుడును అవి వానినేమి చేయవు. కాని ఎదిగిన వయసులోనున్న మనము ఆ ప్రమాదములన్నిటిని దేహమునకు సంబంధించినవిగా భావించి వ్యాధి గ్రస్తులకు దేహ చికిత్స చేయుదుము. నిజమునకు మనలను బాధించునది వ్యాధికాని దేహముకాదు.

6. అజ్ఞాతవాసమున ప్రధానమైన ఘట్టము కీచకవధ. భీముడు నర్తనశాలలో కీచకుని సంహరించును. అందుకొరకై ద్రౌపది కీచకుని రాత్రివేళ నర్తనశాలకు రమ్మని సంకేతము చెప్పును. నర్తనశాలయనగా జీవుని స్వభావము నర్తించు (ప్రవర్తించు) దేహమే. అందు ఉత్తరయనగా దేహముకంటె వేరై దేహమునందు నర్తించు జీవుని ప్రజ్ఞాశక్తి. ఆ జీవుడే అగ్ని రూపమైన బృహన్నల పగటిపూట జీవుని సంకల్పము ననుసరించి ప్రజ్ఞ పనిచేయుచుండును. ఇదియే పగటిపూట బృహన్నలయొద్ద ఉత్తర నాట్యము నేర్చుకొనుట రాత్రిపూట జీవుని సంకల్పముండదు గనుక ప్రజ్ఞ పనిచేయదు. అందువలన దేహము నిశ్శబ్దమైన నర్తనశాల వలె నుండును. అందు పనిచేయునది పంచేంద్రియములను పనిచేయించు మనస్సే అనగా సైరంధ్రియైన మాలినియే. ఆమె కీచకుని అర్థరాత్రి నర్తనశాలలోనికి రమ్మని సంకేతము చెప్పినది. కీచకుడనగా ప్రశాంత నిద్రకు జీవుని ప్రశాంత జీవితమునకు భంగము కలిగించువాడు. సంస్కృత భాషలో కీచకమనగా వెదురు బొంగు అని అర్థము. "కీచ్-కీచ్ మని శబ్దము చేయునది" అని వ్యుత్పత్తి మన వెన్నెముక వెదురుబొంగు వంటిది. అందున్న వెన్నుపాములో ప్రాణ సంచారము జరుగుచుండును. ఈ సంచారము ఏయే ఇంద్రియములకు సంబంధించి యుండునో ఆయా ఇంద్రియములకు సంబంధించిన పనులు జరుగుచున్నట్లు కలగా నిద్రలో కనిపించును. ఒక్కొక్కపుడు ఆయా ఇంద్రియములకు సంబంధించిన కలవరపాటులో మనస్సు పీడింపబడినపుడు ఆ మనస్సు ఆ ఇంద్రియమునకు సంబంధించిన ప్రజ్ఞను ఈ కలవరపాటును దేహమునందొక చోట కూర్చును. కీచకుడు ప్రాణ సంచారమునకు సంబంధించిన కలవరమును కలిగించినవాడు కనుక ద్రౌపది వాయుపుత్రుడైన భీముని నర్తనశాలకు పంపినది. రాత్రి నిద్రలోనే యిట్టి కలవరపాటు కలుగును. గనుక రాత్రి వేళ కీచకుని ద్రౌపది రమ్మనినట్లుగ చెప్పబడినది. మనకొక పీడకల వచ్చినపుడు మనలను ఎవరో గొంతుపిసికి చంపుచున్నారని కలవచ్చినపుడు మనకు మెలకువరాగా మన ప్రాణశక్తి చేత పీడకల తొలగిపోవును. ఇదంతయు నిశ్శబ్దముగా ఎవ్వరికీ తెలియకుండ జరుగును. కావున ప్రాణస్వరూపుడైన భీముడు పిడికిలి పోటులతో కీచకుని నిశ్శబ్దముగా సంహరించినట్లు చెప్పబడినది. ఈ విధముగా నిద్రలో పీడకలనుండి మెలకువ వచ్చుట జీవితములో మృత్యుభయము లేకుండ ప్రశాంతముగా జీవింపగలుగుట కీచకవధగా వర్ణింపబడినది.

7. విరాటరాజు జీవితము చమత్కారముగా చిత్రింపబడినది. ఆయన అసమర్థుని వలెనుండగా అతని కొడుకు ఉత్తరుడు పిరికిపందగా ప్రసిద్ధుడై యున్నాడు. ఉత్తరుని తత్త్వము తెలియవలెనన్నచో ఉత్తర తత్త్వము తెలియవలెను. ఉత్తర అనగా జీవుని దేహముకంటె వేరై పనిచేయు ప్రజ్ఞాశక్తి. మనము మాట్లాడునపుడు, ఆలోచించునపుడు, సంకల్పించునపుడు ఈ ప్రజ్ఞ మనకు తెలియుచుండును. ఇట్లు దేహము నుత్తరించి (దాటి) పనిచేయు

టలో తత్తరపడి వెనుకంజవేయు అసమర్థ జీవుడే ఉత్తరుడు. మనము దేహము విడిచిపెట్టినను మరియొక దేహములోనికి తప్పక ప్రవేశింపగలము అను సృష్టి సత్యము ప్రతి నిత్యము రాత్రి దేహస్పృహలేక పరుండి మరునాడు మేల్కొనుచుండుట వలననే అనుభవ సిద్ధముగా ఋజువగుచున్నది. అయినను దేహము ఉత్తరించి జీవించుటకు భయపడువాడు ఉత్తరుడు. మొదట మొదట దేహజ్ఞానము ఆత్మజ్ఞానము, లేనప్పుడు దేహభావము కలిగిన జీవుడు తానే దేహమును రక్షించుకొనగల్గినట్లు భ్రమపడి ప్రగల్భములు పలుకును. ఇదియే ఉత్తరుడు రథికుడుగా నుండి ప్రగల్భములు పలుకుట. అపుడు అసలు దేహమును నడిపించుచున్న అగ్నిస్వరూపుడైన జీవుడు సారథిగా మాత్రమే తోచును. ఇట్లుండగా భీష్మ, ద్రోణ, కృపాది ధన్వినికరాభీలమైన కౌరవసైన్యమును చూచినపుడు మనస్సుతోబాటు శరీరముకూడ వణకును. ఇదియే ఉత్తరుడు భయపడుట. అపుడర్జునుడు శమీవృక్షము వద్దకు కొనిపోయి అచ్చటి గాండీవమును స్వీకరించి తాను అర్జునుడనని ఉత్తరునకు తెలిపెను. అనగా ప్రశాంతిపొంది మనస్సును వశపరచుకొని ఆత్మజ్ఞానమునుపొందుట. అప్పటినుండి ఆత్మస్వరూపుడైన తాను దేహమునకు రథికుడుగా నుండును. అంతకుపూర్వము భయపడు జీవుడు ఇపుడు నిర్భయముగా జీవితము కొనసాగించుటకు నిశ్చయించును. ఇదియే ఉత్తరుడు. అర్జునునకు సారథ్యము వహించుట. గోగ్రహణ మనగా గోవులను పట్టుకొనుట, గోవు అనగా దేహము. మనము పెట్టు నానా గడ్డితిని మనకు సాధువుగా తన శక్తిని పాలవలె ధారపోయునది కనుక దేహమును గోవు యని వేదర్షులు వరించిరి. మనము చేయు అనేక కార్యములే కౌరవసేన, కురువంశమువారు అనగా మనము చేయు పనుల వలన ఏర్పడు ఫలితములు. ఎంతోదూరము నడిచినచో కాళ్లులాగును. తీవ్రముగా ఆలోచించినచో బుర్ర వేడెక్కును. మితిమీరి తిన్నచో అజీర్ణము చేయును. ఇట్టి కార్యఫలితములు దేహమును పట్టి పీడించుచున్నవి గదా! ఇదియే కౌరవసైన్యము గోగ్రహణము చేయుట అందులోని జీవుడు ఉత్తరుడై భయపడువాడైనపుడు గోగ్రహణము మిక్కిలి భయంకరముగా నుండును. ఆత్మజ్ఞానముచేత దేహమునకు ప్రమాదము లేదని గ్రహించి తనకు అపజయము లేదని ధృఢనిశ్చయుడై ఆత్మకు సారథ్యము అప్పగింపగా చేసిన కార్యఫలితములన్నియు ఆత్మజ్ఞానముచేత నిస్తేజములయి పోవును. గనుక దేహము దెబ్బతినదు. మరల స్వాధీనములోనికి వచ్చును. ఇదియే అర్జునుడు ఉత్తరుడు సారథిగా భీష్మాదికురువీరులను జయించి గోవులను మరలించినట్లు చెప్పబడినది.

8. ఈ విధముగా పాండవులు విరాటునకు పరిచయముకాగా అతని పుత్రికయైన ఉత్తరను అర్జునుని పెండ్లాడుమని కోరెను. అపుడర్జునుడు తన కుమారుడైన అభిమన్యునకు చేసుకొనెను. అనగా పరమాత్మయైన విరాట్పురుషుని సన్నిధిలో పంచేంద్రియజ్ఞానము కలుగగా జీవునకు విరాట్పురుషుడు తన ప్రజ్ఞను అనుగ్రహించును. అప్పుడతడు ఆ ప్రజ్ఞతో నిర్భయముగా జీవితము గడుపును. ఇది పరమార్థముగా ఒకే శరీరము నందు జరుగుచున్నను అప్పటికి దేహములో కలిగిన మార్పు అనగా అజ్ఞాతవాసము పూర్తియై గోవులను మరలించి తెచ్చుట అనగా అజ్ఞాన

జీవితము పూర్తియై విరాట్పురుషుని దేహమును దుష్కార్యఫలితములనుండి తప్పించి పరమాత్మ సేవకే అంకితమొనర్చుట అప్పటినుండి అతని ప్రజ్ఞ వేరుగా పనిచేయును. సృష్టికి అభిముఖముగానున్న మహాజ్ఞానము అతని అనుభవమునకు వచ్చును. అతని జీవితమునకొక దీక్షయలవడును. అతడే అభిమన్యుడని చెప్పినాడు. దేహమును దాటిపోగల అతని స్వభావమే ఉత్తర గనుక ఆమెను అభిమన్యునకిచ్చి వివాహము చేసినట్లుగ చెప్పబడినది. కనుకనే అతడు పద్మవ్యూహమును ఛేదింపగలిగెను. అనగా ఇంద్రియ వికాసమును పొందిన దేహమును దాటి పరమాత్మస్థితిని పొందగలిగెను. అతని కుమారుడు పరీక్షిత్తుగా చెప్పబడెను. పరీక్షిత్తు యనగా పరీక్షించి చూచువాడు, అనగా సకల జీవులయందును పరమాత్మను చూడగలిగిన వాడు అని అర్థము. ఉత్తర అను ప్రజ్ఞచేత తాను దేహముకంటె వేరైన పరమాత్మనని ఎవడు తెలుసుకొనగలుగుచున్నాడో అతడు అందరి దేహములకంటె వేరుగానున్న పరమాత్మను చూడగలడుగదా! అందువలన ఉత్తరను అభిమన్యునికిచ్చి వివాహము చేసినట్లు చెప్పబడినది.

9. ఈ విధముగా విరాట్పురుషుని అనుగ్రహముగా లభించు ఉత్తర రూపమైన ప్రజ్ఞ మన జ్ఞానమునకు తోడుకాగా మనయొక్క అజ్ఞానజీవితము పూర్తియగును. అప్పటినుండి ఆ పరమాత్మయే మన జీవితకార్యములలో విజయము చేకూరుటకు స్వయముగా ప్రయత్నించును. ఇదియే ఉద్యోగపర్వము. శ్రీకృష్ణుడు పాండవుల రాజ్యముకొఱకై రాయబారమునకు పోయినట్లు అది విఫలమైనను యుద్ధమున విజయము సమకూర్చినట్లు చెప్పబడినది. ఈ విధముగా మనము పరమాత్మను తెలుసుకోలేని అజ్ఞానములో నున్నను భగవంతుని అనుగ్రహముచే జీవితమున కార్యవిజయము పొందుటయే పాండవులు అజ్ఞాతవాసమును విరాటుని కొలువులో విజయవంతముగా పూర్తిచేసి ఉత్తరాభిమన్యుల వివాహము జరిపించినట్లుగా వర్ణింపబడినది. ఈ విధముగా మన అజ్ఞాన జీవితము పూర్తియై భగవంతుని అనుగ్రహమునకు పాత్రులమై నిత్యము నానందము ననుభవించుచుండుటనే విరాటపర్వము చదివినచో వానలు కురియునను సంప్రదాయముగా వాడుకలో నున్నది. ఇది యోగులకు, సమాధిస్థితిలో సుధాధారా సారముగా అనుభవములోనున్నది. గ్రామమునందు వానలు కురియుట భక్తి శ్రద్ధలతో నిఃస్వార్థబుద్ధితో చదివిన వారి అనుభవమున నున్నది. ఇట్టి ఆనందము మన జీవిత క్షేత్రమునందు వర్షించుగాక

ఓం ప్రకాశ్

చెట్టు మీద ఒక మహామౌని
(దాశురముని కథ)

వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తున్నాడు.

గుండె లదిరిపోతున్నాయి. ఎగశ్వాసలకు ముక్కుపుటాలు కంపిస్తున్నాయి. ఎఱుపెక్కిన కపోలాలమీద వేడి వేడి కన్నీటిచుక్కలు పడి రాలుతున్నాయి. తెల్లని ఆ నేత్రాలు రక్త వర్ణమై కన్నీటితో నిండిపోయాయి.

"నాన్నా...! నాన్నా...!" అంటూ మరింత బిగ్గరగా ఏడుస్తూ తల బాదుకొంటున్నాడు. ఆ రోదన ధ్వని ఆ అరణ్యమంతా వ్యాపించిపోయింది. పర్వత పాషాణాలకు తగిలి అది ప్రతిధ్వని చేస్తూ సానుభూతి చూపిస్తున్నది. పర్వతాగ్రం పైని ఆ కీకారణ్యంలో పంచభూతాలు, ప్రకృతి తప్పించి, ఆ దుఃఖిత వ్యక్తికి తోడెవరూ లేరు.

"నాన్నా...!" అంటూ ఆవ్యక్తి హృదయ విదారకంగా విలపిస్తూనే ఉన్నాడు. "నాన్నా నన్నొంటరివాణ్ణి చేసి వెళ్ళిపోయావా? ఎక్కడికి పోయావు నాన్నా...! అమ్మ లేదను కుంటే, అమ్మకుబదులు నేనున్నాను బాబూ అంటూ నన్ను ఓదార్చేవాడివి కదా! నన్నిప్పుడెవ్వరోదారుస్తారు నాన్న. నన్ను దిక్కు లేనివానిగా, ఇలా అనాథునిగా చేసి వెళ్ళటం నీకేమైన న్యాయంగా ఉందా? హయ్యో, నాన్న! నే నిప్పుడేం చేసేది? ఎలా బతికేది?" ఆ వ్యక్తి తండ్రి శరీరంపై బడి తల బాదుకున్నాడు.

"నాన్నా, నీవు గొప్ప తపోధనుడవు కదా! నిన్ను అపరబ్రహ్మ అని అనేవారు కదా! అంతటి మహాత్ముడైన నిన్నుకూడ మృత్యువు కబళించడమూ ఆ మృత్యువున వదిలిపెట్టి నా కోసం రా నాన్నా; రా నాన్న

ఆ వ్యక్తి దీనాలాపాలకు ప్రకృతియే స్తంభించి పోయిందా అన్నట్లుగా, ఆ పర్వతాగ్రం పైని చెట్లన్నీ నిశ్చలంగా ఉన్నాయి. కదళీ కదంబ వృక్షాలు సానుభూతి చూపిస్తున్నట్లు కదలటం మానేశాయి. పొదలు చలించటం లేదు. లతలు 'అయ్యోపాపం!' అంటున్నట్లు అతని చేరువులో పడిఉన్నాయి. చెట్లకొమ్మలు ఊగటం లేవు. ఆకులు తొణకటం లేవు.

చిరుప్రాయపు ఆ బాలుని ఏడ్పుకు పశుపక్షి మృగాదులు కూడ ఆర్ద్రహృదయంతో కూడుకొని సహానుభూతి పూర్వకంగా చూస్తున్నాయి. పక్షుల కలరవాలు ఆగిపోయాయి. హరిణాల గంతులు ఆగిపోయాయి. కోతుల వికృత చేష్టలు ఆగిపోయాయి. పశుపక్షి వృక్ష లతగుల్మాదులతో కూడిన ఆ వనమంతా తల్లీ దండ్రీ లేని ఆ పసివాని ఏడ్పుకు కరిగిపోయింది.

తోడూ - నీడగా నున్న ఆ ఒక్క మనిషి కూడ ఆ బాలున్ని వదిలిపెట్టి పోయాడు. నిర్జనమైన ఆ వనంలో ఆ బాలున్ని పల్కరించి ఓదార్చే దెవరూ? పశువులకా, మాటలురావు. మృగాలా, కఠినత్వం తప్పించి మృదుత్వం అవి ఎరుగవు. పక్షులా, వింత వింత కూతలుకూస్తాయి. అవి ఆ బాలునికి అర్థమౌతాయా? వృక్షాలు కదిలిరాలేవు. లతలు పాకగల్గినా, పల్కరించేందుకు వాటికి నోళ్ళు లేవు. రాళ్లా రప్పలు జడ

పదార్థాల మాదిరి స్పందనలకు గురికావు ఇక ఎవరున్నారు, తండ్రిని పోగొట్టుకొని అపార దుఃఖంలో మునిగిపోయియున్న ఆ పిల్లవాణ్ని ఒడిలోకి తీసుకొని ఓదార్చటానికి? ఆ వనం, ఆ వనానికి అధిష్ఠానమైన వనదేవత, తప్ప!

ఎవరూ దిక్కులేని ఆ పిల్లవాని దీనస్థితి చూసి స్త్రీ హృదయం, వనదేవత మాతృ హృదయం ద్రవించింది. వనదేవత మాతృ వాత్సల్యా దీపించే స్త్రీ ఆకారం ధరించి మాతృ మూర్తిలా ఆ బాలుని చెంతకువచ్చింది. * ఆ బాలున్ని ఒడిలోకి తీసుకుని ఓదార్చింది. కన్నీరు తుడిచింది. ధైర్యం చెప్పింది.

"బాబు, ఇటు చూడమ్మా! ఇలా ఏడిస్తే ఎలా చెప్పు. పోయిన మీ తండ్రి జీవం తిరిగి ఈ శరీరాన్ని ఆశ్రయిస్తుందా? కాలధర్మం. దానికి అందరూ లొంగవలసిందే! మీ తండ్రే కాదు, ఈ సృష్టిలో కనబడేవన్నీ, కాలానికి వశమయ్యే ఉన్నాయి. అవన్నీ ఎప్పుడో ఈ సృష్టిలోకి జనించి వచ్చాయి. వాటి వాటి కాలం తీరేవరకూ అవి ఇక్కడ ఉంటాయి. ఆ తర్వాత అన్నీ మరణించిపోతాయి. సర్వభూతకోటి కూడుకున్న దైన ఈ సృష్టంతా చంచలమై, జనన, మరణాల చక్రంలో పరిభ్రమిస్తున్నది. అలా భ్రమించి, భ్రమించి, చివరికి ఈ సృష్టంతా కూడా నశించిపోతున్నది. అలాంటి నశించి పోయేదానికోసం ఇలా ఏడుస్తారా ఎవరైనా? గాజుబొమ్మ ఎప్పుడైనా పగిలిపోతుంది. ఆ నిజం తెలిసిన వారెవ్వరూ గాజుబొమ్మ శాశ్వతమై ఉండాలంటూ దానిపై ఆశలు పెంచుకోరు." అని చెప్పి వనదేవత ఆ పిల్లవాని లేతచెక్కిళ్లను, తన ఆకుపచ్చని కొంగుతో తుడిచింది. ఆ మాతృ మూర్తి ఓదార్పుకు, ఆ బాలుని హృదయం కాస్త స్థిమితపడింది. ఏడ్పు మానివేసి, ఆ తల్లి ముఖంలోకే చూడసాగాడు. ఆమె ముఖంలో ప్రసన్నత ప్రకాశిస్తున్నది. పెదవులపైన చంద్ర హాసపు వెన్నెల్లా చిరునవ్వు తారాడుతున్నది. ఆమె ప్రసన్నవదనం చూసి, ఆమె ధైర్య వచనాలు విని, ఆ బాలుడు తన దుఃఖాన్ని మరిచిపోసాగాడు. దుఃఖాతీతులు తప్ప దుఃఖితుల దుఃఖాన్ని ఎవరు పోగొట్టగలరూ!

"బాబు" అంది వనదేవత.

"చెప్పమ్మా" అన్నాడా బాలుడు.

"బాబు, ఒక విషయం బాగా తెలుసుకో, ఈ దృశ్య ప్రపంచం అంటే ఈ కన్పించే పదార్థాలన్నీ నశించిపోతాయి. ఈ సృష్టిచేసే ఆ బ్రహ్మ ఉన్నాడుకదా, అతను కూడా, కాలం తీరగానే కాలగర్భంలో కలిసిపోతాడు. కన్పించే ఈ ప్రపంచంలో ఏదీ శాశ్వతంకాదు. ఈ నిజం తెలుసుకో! దుఃఖాన్ని వదులుకో!"

"అమ్మా!" అన్నాడా బాలుడు. ఆ బాలుని ముఖంలో నూతన తేజస్సువచ్చింది.

"బాబు, నీవు ఋషిపుత్రుడవు. అందులో ప్రజ్ఞావంతుడవు కూడా. అంతటివాడవైన నువ్వే అజ్ఞానిలా ఇలా దుఃఖిస్తే ఎలా? ఉదయించిన సూర్యుడు అస్తమించటం చూస్తూనే ఉన్నావు కదా! మీ తండ్రి అస్తమిస్తే ఎందుకు విలపిస్తున్నావు మరి!! లే. మత్తు విడిచేయి. దుఃఖాన్ని వదలిపెట్టు. మోహాన్ని త్యజించి చేయవలసిన పనులు చేయి" అని వనదేవత బాలున్ని లేపింది.

బాలునిలో అప్పటికే దుఃఖం మటుమాయమైపోయింది. అతను లేచి తండ్రికి సక్రమంగా అంత్యక్రియలు జరిపాడు. వన

* మూలంలో 'అదృశ్య శక్తియా' అని ఉంటూ వనదేవత అదృశ్యంగానే ఉండి బాలున్ని సాంత్వన పరిచినట్లుంది. రసపోషణ కోసం ఇక్కడ వనదేవతను ప్రత్యక్షంగా వర్ణించటం జరిగింది.

దేవత ఉపదేశం మేరకు, ఆ అరణ్యంలోనే ఉత్తమ సిద్ధికోసం తపస్సుకు పూనుకున్నాడు.

కాని అతనికి సక్రమంగా ధ్యానం కుదరటం, ఆ భూప్రదేశాన సాధ్యం కాలేదు. ఎంత ప్రయత్నించినా, సంకల్పనిరోధానికి అవరోధం కల్గుతూనే ఉంది. పశువులు, పక్షులు, ఇతర భూచరజీవాలు, అతని ధ్యానానికి నిత్యం, నిరంతరం విఘ్నం కల్పిస్తూ ఉన్నాయి. అతనికి తానావిధంగా అయితే సిద్ధిపొందలేనని అనిపించింది. ఆలోచనాంతర్గతుడై పరిష్కారమేమిటాని యోచించసాగాడు.

ఆ చెట్టూరు కొమ్మన అతనికి పక్షులు కనబడ్డాయి. ఎంతహాయిగా, స్వేచ్ఛగా ఉన్నాయి అవి! వాటి స్వేచ్ఛకు భూగత జంతువులు, ఇతర జీవులు ఆటంకపరచలేవు. ఆ పక్షుల్లా తానూ వృక్షాగ్రాన ఉండగల్గితే, హాయిగా, నిర్విఘ్నంగా సాధన చేసుకోవచ్చును కదాని అనుకున్నాడతను. ఆ స్థితిని పొందటానికి ఒక యజ్ఞాన్ని ఆరంభించాడు.

అగ్ని సప్తజిహ్వలతో ప్రజ్వలిస్తున్నది. అతను సమంత్రకంగా, సస్వరంగా యజ్ఞకార్యాన్ని కొనసాగిస్తున్నాడు. యజ్ఞానికి కావలసిన ముఖ్యమైన వస్తువులు వేదమంత్రాలు, ఎండిన మోదుగపుల్లలు (సమిధలు), ఆవునెయ్యి, కాని అతను విలక్షణంగా ఆ యజ్ఞాన్ని చేస్తున్నాడు. భగభగమండుతున్న ఆ యజ్ఞకుండంలో తన భుజస్కంధాల్లోని మాంసాన్ని కోసి హోమం చేస్తున్నాడు. అతని ఆ యజ్ఞానుష్ఠానానికి అగ్నిదేవుడు సంతోషించాడు. సూర్యునివంటి తేజంతో కూడిన ఆకారంతో అతని ముందు ప్రత్యక్షమయ్యాడు. అతను అగ్ని భగవానుని చూడగానే నమస్కరించాడు.

"భగవాన్, యజ్ఞపురుషా! నీకు ప్రణామము. నన్ను దాశురముని అంటారు. మా తండ్రి శరలోమ మహర్షి."

"దాశుర కుమారా! నీ విషయమంతా నే నెరుగుదును. నేను అగ్నిని. నా ద్వారానే సర్వదేవతలకు యాజ్ఞిక హవిర్భాగాలందుతుంటాయి. నీ అభీష్టమేమిటో చెప్పు దాన్ని నెరవేరుస్తాను."

"మహాత్మా! ఈ భూభాగమంతా నానావిధ ప్రాణులచేత నిండియున్నది. నా మనస్సు వీటి మధ్య పరిశుద్ధం కావటం లేదు. పక్షుల్లా వృక్షాగ్రాలపైన వసించి తపస్సు చేసుకోవాలనుంది. నాకా వరాన్ని ప్రసాదించు."

"ఏవమస్తు."

దాశురమునికా శక్తినిచ్చి అగ్నిదేవుడదృశ్యుడై పోయాడు. దాశురముని లేచి, తనకనువైన ప్రదేశం కోసం చూడసాగాడు. ఒక చోట పొడవైన కదంబవృక్షము కన్పించింది. అది మబ్బులను తాకుతున్నది. దాశురముని సంకల్పమాత్రం చేత ఆ వృక్షాగ్రాన్ని చేరి, అక్కడే కూర్చుండిపోయాడు. సర్వసందేహాల నుండి తన మనసును దూరం చేశాడు. సర్వ శంకలను నశింపజేసుకున్నాడు. చిత్తాన్ని క్రమంగా శాంతిపరచి, ఏకీకృతం చేసి, ఆ వృక్షాగ్రాన స్థితుడైపోయాడు. కాలం ఎంత గడిచిందో అతనెరుగడు. అసలు దేశకాలాలనేవి ఒకటున్నవన్న సంగతే అతను విస్మరించాడు. అతని చిత్తం నిర్మలమైంది. అతి నిర్మలమైంది. ఆ పరిశుద్ధచిత్తంలో అతనికి ఎప్పుడు గోచరించిందో, ఆత్మజ్యోతి దివ్యప్రకాశం గోచరించింది. ఆ దివ్యప్రకాశానందంలో విలీనుడై పోయాడు. ఆ ఆత్మజ్ఞానానంద డోలికలలో ఊగిసలాడసాగాడు.

ఆ నిర్వికల్పసమాధిలో అతనెంతో కాలం అలాగే ఉండిపోయాడు. ఆ సమాధ్యానం

దాభిలో లయమై యుండగా ఒకరోజతనికి హఠాత్తుగా సమాధి భంగమైంది. అంతఃకర ణం తిరిగి ప్రవర్తించసాగింది. అతను కనులు నెమ్మదిగా విచ్చి చూశాడు.

విశాల లోచనాలు మెరుపుల్లా తళతళ లాడుతూ కన్పించాయి. తామర రేకులవంటి

వింతగా చూస్తుండిపోయాడు. ఆ కనుగవలను నెమ్మదిగా దాటిన అతనిదృష్టికి చందమామ సొగసును మించిన, గుండ్రని, అందమైన ముఖ పద్మం గోచరించింది; అరుణాధరాలు కన్పిం చాయి. అవి చిన్నగా వణుకుతూ అందాలను వెదజల్లుతున్నాయి.

దాశురముని ఆశ్చర్యంతో తన కన్నులను నులుపుకొన్నాడు. 'ఏమిటీ! ఈ చిటారు కొమ్మన ఈ చిన్నారి ఎలా వచ్చిందీ!'—అని అనుకున్నాడు. మళ్ళీ చూశాడు. మిథ్యకాదు; నిజంగానే ఒక అతివ తన ఎదురుగుండా ఉంది. పుష్పాలనే వస్త్రాలుగా ధరించింది. ఎవరీ వింత కాంత—అని అబ్బురపడ్డాడు.

ఆ అందగత్తెను చూసినా అతని మనసులో ఎలాంటి వికారం కల్గలేదు. అందుకే ఇతర తాపసుల్లా, అతను కోపతాపాలకు గురి కాలేదు.

ఆ స్త్రీ, ఆ చిటారు కొమ్మన అతి సునా యాసంగ నిలబడియుంది. ముని చూపు తన వైపు ప్రసరించటం చూసి, ఆమె మెల్లగా తన సుందరమైన వదనాన్ని విప్పింది.

''మునివరా!'' అంది. ఆమె కంఠం సుమ నోహరంగా ఉంది. అత్యంత కోమలంగా ఉంది. శ్రవణమధురంగా ఉంది.

''మునివరా! వందనము. నేను వన దేవిని''

అదా సంగతి—అనుకున్నాడు దాశుర ముని. సామాన్యస్త్రీలకు ఇలా చెట్టు చివరి భాగాన నిలబడే శక్తి ఎక్కడిదీ?—అని సమా ధాన పడ్డాడు.

''లతాంగీ! నేను తపస్విని. ఏకాంత జీవిని. ఆ ఏకాంతం కోరుకునే నేని వృక్షాగ్రాన్ని ఆశ్ర యించాను. నా ఏకాంతానికి మీరెందుకు భంగం కలుగజేయ తలచుకున్నావో, ఆ విష యం చెప్పగలవా?''

'తపోధనా! నన్ను మన్నించండి. మహా త్ములు, సర్వసమర్థులన్న విశ్వాసంతో మిమ్ము లను దర్శించాను. చిరకాలంగా నా కోరిక ఉంది. ఆ కోరికను మీద్వారా తీర్చుకుందా మన్న ఆశతో వచ్చాను.''

''తన్వంగీ! ఏమిటా కోరిక. సందేహిం చకు. తప్పక నెరవేరుస్తాను.

''మహాపురుషా! చాలాకాలంగా సంతానా పేక్షతో బాధపడుతున్నాను. మహాత్ముడైన మహాపురుషునిద్వార పుత్రున్ని పొందాలన్న అభిలాషతో సహనంత మాతున్నాను. నాకో పుత్రున్ని ప్రసాదించి, పుత్రలేమివల్ల గల్గిన ఈ దుఃఖాన్నుండి నా కుపశమనం కల్గించండి''.

''విశాలాక్షీ! నీవు దేవజాతి స్త్రీవి. మర్త్య కన్యలాగ పుత్రేచ్ఛతో ఇలా బాధపడ వచ్చా?'

''తేజోరూపా! దేవజాతి స్త్రీలకు మాత్రం ఈషణత్రయ బాధలుండవని ఎందు కనుకుంటు న్నారూ? ఆ విషయం మీకు తెలియనిదా! సర్వభూతాలు చిత్తసంకల్పభ్రమలకు చిక్కు కుని తిరుగాడుతున్నాయన్న సంగతి మీకు నేను వేరుగా చెప్పాలా! పరమ దయానిధి! మీ లాంటి ఆత్మజ్ఞులద్వార తనయున్ని పొందాలన్న కోరిక నాలో ఎందుకో ప్రబలంగా ఉంది. ఆ

కోరిక నెరవేరకపోతే, నేనగ్నికి ఆహుతైపోతాను."

"అంత సాహసం వద్దు; మృదుభాషిణీ! నన్నాశ్రయించిన తర్వాత నిరాశ ఇంకా నిన్నాశ్రయించి యుంటుందా? విచారించకు. నీ మనోరథం నెరవేరుతుంది."

వనదేవికి ధైర్యం చెప్పి దాశురముని ఒక్క క్షణం ధ్యాననిమగ్నుడై ఆలోచించాడు. భావిలో జరగబోయే కార్యకలాపమంతా అతనికి గోచరించిందో ఏమో అతనామె కోర్కెను తీర్చటానికి పూనుకున్నాడు.

"సుందరీ! నీ అభీష్టం నెరవేరుతుంది. నా యోగబలం వల్ల నీ కొక మాసంలోనే ఒక కుమారుడు కల్గుతాడు. వాడు జగత్పూజ్యుడౌతాడు. ఆత్మజ్ఞాన సంపన్నుడౌతాడు. ఇక సంతోషంగా వెళ్ళిరా," అని ఆ ముని ఆ తన్వికి ఒక పుష్పాన్ని ఇచ్చి, ఆమె కుడిచేతిలో పెట్టి, కనురెప్పపాటు కాలం ఆమె కనుబొమల మధ్యప్రదేశాన్ని తదేకంగా తిలకించాడు. ఆ చూపుకు ఆ వనదేవి దేహం జలదరించింది. ఏదో దివ్యతేజం తనలో ప్రసరిస్తున్నట్లనిపించిందామెకు. ఆమె ప్రఫుల్ల నయనాలతో ముని పాదపద్మాలకు నమస్కరించింది. కన్నులకు, శిరోమధ్యానికి అతని చరణరజాన్ని తాకించి; నెమ్మదిగా వెళ్ళిపోయింది. దాశురముని చిరునవ్వుతో ఆమెవైపే చూడసాగాడు.

ఋతువులు వచ్చాయి; వెళ్ళిపోయాయి. మళ్ళీ వచ్చాయి; మళ్ళీ వెళ్ళిపోయాయి. వేసవి గడిచి, వర్షాకాలం వచ్చింది. అది గడిచి శీతాకాలం పలకరించింది. ఇలా త్రికాలాలు క్రమం తప్పకుండా ఒకదాని వెంట ఒకటి వస్తూ, తమతమ విధుల నిర్వహించుకొంటూ, సెలవు గైకొంటున్నాయి. సూర్యుడు అస్తమిస్తూ ఉద
రోజులు వడివడిగా నడిచిపోతూనే యున్నాయి. మాసాలు పరుగెత్తుతూనే యున్నాయి. సంవత్సరాలే పరిభ్రమించాయి కాలచక్రంలో! కాలచక్రం మాత్రం ఆగలేదు. దాశురముని ఆత్మానందంలో ఓలలాడుతూనే ఉన్నాడు.

ఆ స్థితిలో ఒకరోజు, లతాంగి-పత్రపుష్పవస్త్రధారిణి అయిన వనదేవత అతని చెంతకు వచ్చింది. చిలకరంగు ఆకుపచ్చని ఆకుల చీరలో, తెల్లని మల్లెపువ్వుల రవికెలో, యౌవనాన్ని దాటి ప్రౌఢత్వంలోకి అడుగుపెట్టిన ఆ వనదేవత, ఆహ్లాదకరంగా కన్పించింది. ఆమె కన్నుల్లో ప్రశాంతత నిండియున్నది. ఆమె పెదవులపైన తృప్తికరమైన మందహాసమున్నది. ఆమె వదనం సర్వవాంఛలను పూర్ణం గావించుకొన్నట్లు గంభీరంగా ఉన్నది.

దాశురముని ఆ వనదేవత మాతృసౌందర్యాన్ని చూసి ఆనందించాడు. ఆమె అడుగులో అడుగు వేసుకుంటు, గున్నఏనుగును వెంటబెట్టుకొని వస్తున్న ఆడఏనుగులా అతన్ని సమీపించింది. లేత తామరకాడలవంటి చేతులతో అతని పాదాలంటి నమస్కరించింది. అతనామెను లేవనెత్తి, ఆసీనురాలిని చేశాడు.

ఆమె లలితమైన తన కంఠస్వరాన్ని విప్పింది.

"ప్రభో! వీడు మన కుమారుడు. వీన్ని దీవించండి."

దాశురమునికి, అప్పటికిగాని ఆమె వెంట మరో వ్యక్తి ఉన్నాడన్న సంగతి జ్ఞాపకం రాలేదు. కనులెత్తి ఆ కుమారునివైపు చూశాడు. బాలుడు; బాల్యావస్థను దాటి కౌమారావస్థలో నున్నాడు. పన్నెండేండ్ల కుమారుడు. తల్లి అందాన్ని, తండ్రి గాంభీర్యాన్ని, పుణికి పుచ్చుకొని యున్నాడు. వాని

ముఖం తేజస్సుతో ప్రకాశిస్తున్నది. ప్రసన్నతతో దీపిస్తున్నది. దాశురమునికి మహదానందం కలిగింది.

"కుమారా! ఇటురా తండ్రీ!"

ఆ కుమారుడు తండ్రివైపు అలా చూసి, తల్లివైపు అదోలా చూశాడు.

"నాయనా! వీరే మీ తండ్రిగారు. వచ్చి సాష్టాంగ ప్రణామం చేయి." అని వనదేవత తెలియజేసింది. ఆ కుమారుని కన్నులు తళుక్కున మెరిసాయి. సంతోషంతో ఆ మహామునిని సమీపించి సాష్టాంగనమస్కారం చేశాడు.

"తండ్రీ, మీకివే నా శతాధిక వందనాలు."

"కుమారా, లెమ్ము." అని ఆ కుమారుని లేపి తనకడిప్రక్కన కూర్చుండబెట్టుకున్నాడు. ఆ దృశ్యం వర్ణనాతీతం. తల్లీకొడుకుల మధ్యనున్న నిరంతర తపస్వి అయిన ఆ పరమేశ్వరుని మాదిరిగా ఆ దాశురముని ప్రకాశించాడు.

"నాథా, వీడికి సర్వవిద్యలూ చెప్పించాను వాటిలో పారంగతున్ని చేశాను కానీ..." వనదేవత తడబడుతూ మునివైపు చూసింది

"చెప్పు దేవీ".

"లౌకిక విద్యలందు వీడు సర్వజ్ఞుడే. అయిన వాటివల్ల వాస్తవ ప్రయోజనం నెరవేరదు కదా! అవి కేవలం శరీరపోషణకు, శారీరక భోగాలకు మాత్రమే పనికివస్తాయి. ఈ శరీరమున్నంతవరకే వాటిప్రయోజనం అందుకని.

"అందుకనీ. !" దాశురముని కుతూహలంతో ఆమె కన్నుల్లోకి చూశాడు. ఆమె కనురెప్పల్ని బరువుగా క్రింది వాల్చింది.

"అందుకని, శాశ్వత ప్రయోజనం చేకూర్చే జ్ఞానం మీరు వీడికి ప్రసాదించాలి. ఈ సంసార చక్రంలో, ఈ జననమరణాల చక్రంలో మళ్ళీ తగులుకోనకుండా ఉండే పరమతత్త్వజ్ఞానాన్ని, దివ్యమైన ఆత్మజ్ఞానాన్ని వీడికి బోధించాలి. ఆ జ్ఞానబోధ చేయటానికి మీరు తప్ప సమర్థులు నాకింకెవరూ గోచరించలేదు. మీరు మహాత్ములు. అందునా ఒక కుమారునికి తండ్రులు. ఏ తండ్రైనా, తన కుమారుడు జ్ఞానహీనుడుగా ఉండటం చూసి మిన్నకుండగలడా? సమర్థుడైయుండికూడ కుమారున్ని జ్ఞానవంతుడుగాతీర్చి దిద్దకుండ ఉండగలడా!"

వనదేవత అభిలాష దాశురమునికి మరింత ఆనందాన్ని కల్గించింది.

"దేవీ, నీ వంటి తల్లులు ప్రపంచంలో ఎక్కువ మంది ఉద్భవించాలని నా అభిలాష. ఆత్మజ్ఞానం కోసం స్వంత కొడుకును, ఏ తల్లయినా నీలా త్యజించటానికి సాహసించగలదా! ప్రపంచంలో తల్లులు తమ కొడుకులు సర్వదా సర్వథా ఈ సంసారంలోనే తమలాగే మాధమైనబతుకు బతకాలనీ, తమనే అంటిపెట్టుకుని ఉండాలనీ, తను ఇతర, తన శరీరాదుల రక్షణ పరిపోషణలందే జీవితాన్నంతా వ్యర్థపుచ్చుకోవాలనీ కోరుకుంటారు కదా! తమ పుత్రుడు పెరిగి, పెండ్లి చేసుకుని, ఒక యువతి మోహపాశానికి అధీనుడై, ఆ తర్వాత తన జీవితమంతా పలుబంధాలతో సాలెగూడులా అల్లిబిల్లి చేసుకొని అందే పొరలుతూ క్రుగ్గిపోవాలనీ కోరుకొంటూరు కదా! నీలా ఏ ఒక్క తల్లయినా, తన కుమారుడు, తన కుమారుడుగానే మిగిలిపోవాలని, ఇక మరెవ్వరికి అతను పుట్టకూడదని, అతనికిక జన్మంటూ ఉండకూడదని ఈ జన్మమృత్యుచక్రం నుండి సర్వదా సర్వథా విముక్తుడు కావాలని, ఆశిస్తుందా? అలా ఆశించే తల్లులే తల్లులు. దానికై పురికొల్పే తండ్రులే తండ్రులు. ఆ తల్లిదండ్రులే ధన్యులు."

దాశురముని వనదేవతవైపు ప్రశంసా

పూర్వకంగా చూశాడు. ఆమె వినయంతో నతశిరస్కయై అతని పాదాలకు నమస్కరించి, కాలి బొటనవ్రేళ్లు స్పృశించి, సెలవు పుచ్చుకొంది.

"మహాత్మా, ఇక నేను వెళతాను. వీడు మన కుమారుడు కాడు. ఇక నుండి మీకు శిష్యుడు." అని చెప్పి కుమారుని తల మూర్కొని, ఫాలభాగాన, భ్రూమధ్యంలో మెత్తగా ముద్దు పెట్టుకొని. కుడి అరచేతితో శిరస్సు నడిమి ప్రదేశాన్ని సవ్యంగా నిమిరి, వెళ్ళిపోయింది. వనంలో కలిసిపోయింది.

దాశురముని కుమారుని, శిష్యుని భుజం తట్టి దరికి చేర్చుకున్నాడు.

దినాలు గడిచిపోతున్నాయి. ఒకరోజు ఆ కుమారుడు దాశురమునిని సమీపించి, నమస్కరించి కూర్చున్నాడు.

"గురువర్యా, మనిషి జన్మనెత్తినవారు సాధించవలసినదేమిటి? ఆ తత్త్వం గూర్చి, తెలియజేయండి."

దాశురముని కుమారుని పరిశీలనగా చూశాడు. అది సరైన సమయమని నిర్ధారించుకున్నాడు. జ్ఞానబోధ కుపక్రమించాడు

"తత్త్వం అన్నావు. కుమారా, దాన్ని విపులీకరించి చూడు. తత్ త్వం. అదే నీవు. ఏది నీవు? అదే. అదే ఏది? ఇది సాధించటమే మనిషి జన్మకు సాఫల్యం."

"ఎలా సాధించటం?"

"విచారణద్వార వివేకయుతమైన బుద్ధి ద్వార. నిన్ను నీవు విశ్లేషించుకోవటం ద్వార. అదే సాధన. ఆ సాధన ఎప్పుడు ప్రారంభించేయకు. వాటికి సమాధానాలు లేవు. నీలో జిజ్ఞాస కల్గిందా, ఆ సాధన నీకు తెలియకుండానే ఎప్పటినుండో ప్రారంభించావన్నమాట నీ ఈ జిజ్ఞాస శమించిందా, నీ సాధన ముగిసిందన్నమాట"

"జిజ్ఞాస అంటే?"

"బాహ్యప్రవృత్తినుండి అంతర్గతంగ నివృత్తుడవు కావటం. పంచేంద్రియాలవెంట పరుగిడటం మాని, అంతరింద్రియాలవైపు మరలటం. నీ చిత్తంలో పుట్టి పెరిగి నశించే సకల్ప వృత్తులను గమనించటం. 'ఏమిటిది! ఆశ్చర్యంగా ఉందే. ఇంతవరకు "నేను-నేను" అనుకున్నదాన్ని నేను కాకుండా పోతున్నానే! అయితే అసలు నేనేమిటి!' అన్న కుతూహలం రేకెత్తటం, ఇదే జిజ్ఞాస."

"నివృత్తుడను కావటం ఎలా?"

"దానికి నీ మనసును మథించాల్సి ఉంటుంది. ఈ మనస్సు సంకల్పాత్మకము. తన సంకల్పిత చేష్టలచేతనే ఇది పరిణమిస్తూ మనిషిని సుఖదుఃఖాది భ్రమలకు లోను చేస్తుంది. లేనిపోని ఆశాపాశాలకు గురి చేస్తుంది. ఇది సత్త్వరజస్తమూలతో కూడి ఉత్తమ మధ్యమ అధమ శరీరాలను ధరిస్తుంది. నీచకార్యాలు తమస్సు. అది క్రిమికీటకాది శరీరాలకు కారణం. నిరంతర వ్యవహారం, చంచలత్వం రజోగుణం. ఇది పుత్రదారానురంజితమగు సంసారమోహాన్ని కలుగజేస్తుంది. ధర్మమందు, జ్ఞానమందు పరాయణుడై యుండటం సత్త్వం. ఇది మనిషిని విముక్తున్ని చేయటానికి సహాయకారి అవుతుంది. ఈ మూడు గుణాలు కూడ సంకల్పాలకు ఆధారాలు. కనుక

ఇదే సంకల్ప నిరోధం

జరిగి, సంకల్పరూపమగు మనసు కరిగిపోతుంది. తన స్వస్వరూప జ్ఞానం, పరమాత్మపదం లభ్యమౌతుంది. ఇదే నివృత్తికవు కావటమంటే. వృత్తులను సమూలంగా నిర్మూలించుకోవటం."

"సంకల్ప నిరోధం సాధ్యమయ్యే విషయమేనా?"

"అసాధ్యమనే దేమిలేదు. అన్నీ సాధ్యాలే. పోతే మూఢులకిది బహు క్లేశకరమైనది. విచారసంపన్నులకిది తేలిక. సమస్త దృశ్యదృష్టులను ముందుగా పరిత్యజించటం నేర్చుకోవాలి. తద్వార నీ మనసులోని సంకల్పాలు నీకు గోచరమౌతాయి. ఈ సంకల్పక్షయానికి నీ మనసే నీ కుపకరణము. నీ మనసే నీకు గురువు. మరి ఏ యితర గురువులద్వార అది క్షయించదు. దత్తాత్రేయుడే వచ్చి బోధించనీ, దుర్వాసుడే చెప్పనీ, బుద్ధుడే గిరపనీ. నీ మనసును నీవు నియమించుకోకపోతే ప్రయోజనం లేదు. మనోలయం సంకల్ప క్షయం ద్వారానే సాధ్యం. వేలవేల సంవత్సరాలు ఘోరతపస్సు చేసినా, ఈ స్థూలదేహాన్ని శిలలకేసి చూర్ణమయ్యేలా కొట్టుకొన్నా, అగ్నిలో దహించినా, బడబాగ్నిలో దూకినా, లోతైన గోతిలో, కత్తులవాడి కొసలపై పడినా, అవి నీ మనోలయాని కేవిధంగాను సహాయపడవు. నీ సంకల్పాలను నువ్వే నిరోధించుకోవాలి. బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరులు వచ్చి ఉపదేశమిచ్చినా, నీ సంకల్పక్షయం జరగదు. అది నీకు నివే చేసుకోవలసినట్టిది. నీ స్థూల దేహం స్వర్గమందు వసిస్తే, పాతాళమందు కష్టపడితే, భూలోకమందు వ్యథపడితే సంకల్పక్షయం జరుగుతుందనుకోకు. ఆ సంకల్పవృత్తులను నీకు నీవే క్షయింపజేసుకోవాలి."

"అ కి...ఎలా అని?"

"సాధన చతుష్టయం అనే పురుష ప్రయత్నం చేయి. ఈ జగత్తంతా సంకల్పజనితమే. నీ సంకల్ప ప్రకారమే ఈ దృశ్యజగత్తు భాసిస్తుంది. కనుక అసలు సంకల్పమే చేయకుండా అలలు లేని సముద్రంలా గంభీరంగా ప్రశాంతంగా ఉండు. నీ చిత్తం విముక్తమై పోవటం ద్వార సంకల్పాలకు ఊపిరి లభిస్తుంది; [illegible] బ్రహ్మాత్మక రూపం ధరిస్తుంది. నీ జన్మ అసత్యం. నీ స్థితి అసత్యం. నీ మరణం అసత్యమే. ఇవన్నీ నీ చిత్తం సంకల్పించే రూపాలు. ఈ దృశ్యరూపాలందు అనాసక్తి వహించి, పరిపూర్ణ ఆత్మ నేను అనే దృఢం చేసుకుంటే సంకల్పం నశిస్తుంది. పూర్వానుభూతిని చింతించకు, భావికాలపు సుఖదుఃఖాదులను, వర్తమానంలోని స్థితులను స్మరించకు. ఈ జాగృతిని నీవు గల్గితే నీ సంకల్పక్షయం జరిగి, ఆత్మసిద్ధి లభిస్తుంది. నీవు నీ స్వేచ్ఛను తిరిగి పొందుతావు. ఆ ప్రయత్నం నేడే చేయి."

దాసోహం అనుకుంటూ, గురూపదేశాన్ని ఆచరించి, అచిరకాలంలో నిత్యానిత్యాన్ని ఎరిగి, ఆత్మజ్ఞాన సంపన్నుడయ్యాడు.

(సూచన:— కథలోనే కావలసినంత వివేచన ఉన్నది కాబట్టి 'కథా వివేచనము' దీనికి చేయుటం జరగలేదు.)

— పె సంచికలో పాతాళంలో 'పరమహంస'

భక్తి భావము

శ్రీ కృష్ణ చైతన్యస్వామి, శ్రీరంగక్షేత్రంలో చాతుర్మాస్యము జరిపినప్పుడు, ఆ పుణ్యక్షేత్రములో, విష్ణుభక్తుడైన ఒక బ్రాహ్మణుడు దేవాలయములో గీతాపారాయణ చేయసాగాడు. పద్దెనిమిది అధ్యాయములు పారాయణ చేయుచున్నప్పుడు చాలా తప్పులు దొర్లసాగాయి. ఇతని చదువు చూసి అనేకమంది నవ్వుతున్నా, హాస్యము చేస్తున్నా అతడేమో ఆనందవశుడై చదువుతునే వున్నాడు, కన్నుల ఆనందబాష్పాలను కార్చుచునే వున్నాడు. నీవు యిలా తప్పులతో చదవకూడదని అక్కడి పండితబృందము ఆతని దూషించుచునే వున్నారు. ఇదంతా చైతన్యస్వామి గ్రహించి, ఆ బ్రాహ్మణుని చూసి "అయ్యా! మీరు పారాయణ చేస్తున్నప్పుడు మీ కింత ఆనందం కలగటానికి కారణ మేమిటి? మీ కన్నుల వెంట నీరు ఎందుకు స్రవిస్తోంది?" అని ఆ పండితుల ఎదుటే ప్రశ్నించారు. ఆ బ్రాహ్మణుడు అందుకు "స్వామీ! నేను చదువు వచ్చిన వాడిని కాను, గీతలోని శబ్దముల అర్థము నాకు తెలియదు. కాని నా గురువుగారి ఆజ్ఞ మేరకు రోజు చదువుతూ వుంటాను. పుస్తకము పారాయణమునకు మొదలుపెట్టిన వెంటనే, తెల్లని గుఱ్ఱముల రథము, అందులో సారథిగా నల్లనయ్య, కన్నులకు కట్టినట్లు వుంటుంది. చదువుతున్నంతసేపు ఈ విధంగానే వుంటుంది. అందువలన చదువుతునే వుంటాను. పారాయణము ముగించిన వెంటనే ఆ మూర్తి కూడ మాయమవుతుంది." అని బదులు చెప్పాడు. స్వామి అతని మాటలు విని "మహానీయోత్తమా! తమరే గీతాపారాయణము చేయుటకు తగినవారు. ఎందుకంటే, మీరు దానికి సారమును గ్రహించారు. గీతాపురుషుడు మీకు దర్శన మిచ్చాడు. మీరు ధన్యులైనారు. భావము ప్రధానము కాని భాష కాదు" అంటూ అతనిని కౌగలించుకున్నారు. అతడు స్వామివారి పాదాలపై పడి లేచి చూసేసరికి శ్రీకృష్ణుడు దర్శన మిచ్చాడు.

శ్రీరామకృష్ణ మఠం, మద్రాసు-4. సెప్టెంబరునెల విశేషకార్యక్రమం

12 వ తేదీ ఆదివారం	శ్రీ అభేదానందస్వామి జయంతి
17 వ తేదీ శుక్రవారము	శ్రీ శ్రీ అఖండానంద జయంతి, మహాలయ అమావాస్య
18 వ తేదీ శనివారము	నవరాత్రి ప్రారంభము
23 వ తేదీ గురువారం	శ్రీ శ్రీ దుర్గాపూజ (షష్ఠి)
24 వ తేదీ శుక్రవారము	మహాసప్తమి
25 వ తేదీ శనివారము	మహాష్టమి (సంధిపూజ రాత్రి 10-31 నుండి 11-19 వరకు)
26 వ తేదీ ఆదివారము	మహర్నవమి
27 వ తేదీ సోమవారము	విజయదశమి (సాయంకాలిక ఆరాత్రికము పిదప శాంతిజలసేచనము)

13 వ తేదీ సోమవారం }
28 వ తేదీ మంగళవారం } ఏకాదశి దినములు

సమతా బుక్స్ పరిచయం

ఆధ్యాత్మిక గ్రంథాలు ప్రచురించే సంస్థలు కొన్ని మూతబడుతున్న సమయంలో సమతా బుక్స్ సంస్థ ఆధ్యాత్మిక గ్రంథాల ప్రచురణకు పూనుకోవడం మెచ్చదగిన సాహసం. అందులోనూ అలభ్య గ్రంథాలను ముద్రించి వెలుగుకు తీసుకరావడం మరింత మెచ్చదగిన సాహసం. ఈ సంస్థవారు ప్రప్రథమంగా ఆంగ్లంలో కొన్ని ఉత్తమ గ్రంథాలను వెలువరించి ఇప్పుడు సంస్కృత గ్రంథాల ముద్రణ చేపట్టినారు. ఆ పిమ్మట తెలుగులో కూడ కొన్ని ఆధ్యాత్మిక గ్రంథాలను వెలువరించే ఆశయం కలిగియున్నారు.

ఈ ప్రచురణ సంస్థ ఏర్పడి ఇంకనూ 5 సంవత్సరాలు కాలేదు. ఈ సంస్థవారు శంకర గీతాభాష్య ఆంగ్లానువాదంతో ఉపక్రమించారు. అది ప్రసిద్ధమైన ఆల్లాడి మహాదేవ శాస్త్రిగారి అనువాదం. "దుష్కరమైన శంకర గీతా భాష్యాన్ని మీరు చక్కగా అనువదించారు" అని స్వామి వివేకానంద 1897 లో శాస్త్రిగారికి లేఖ వ్రాశారు. 80 సంవత్సరాలలో ఈ గ్రంథం 6 సార్లు ముద్రితమై అలభ్యమైన పరిస్థితిరాగా సమతావారు చేపట్టిన మీదట 5 ఏండ్లు కాకుండానే 3 సార్లు ముద్రించవలసివచ్చింది. (వెల: రూ. 35/=). శాస్త్రిగారి మరొక ఆంగ్ల అనువాద గ్రంథాన్ని "దక్షిణామూర్తి స్తోత్ర" అనే పేరుతో (వెల: రూ. 25/=) వెలువరించియున్నారు. ఈ పుస్తకంలో వేదాంత సిద్ధాంతం అని విపుల పీఠిక, దక్షిణామూర్తి స్తోత్రం, సురేశ్వరాచార్యుల మానసోల్లాస వార్త్తికం, దక్షిణామూర్తి ఉపనిషత్తు చేర్చబడినవి. శాస్త్రిగారి మరొక ఆంగ్లానువాద గ్రంథం తైత్తిరీయ ఉపనిషత్తును కూడ ముద్రించారు. (వెల: రూ. 100/=). ఈ గ్రంథంలో శంకరభాష్యం, సురేశ్వరాచార్య విద్యారణ్యుల భాష్యం, కైవల్య అమృతబిందు ఉపనిషత్తు అనువాద సహితం, ఉపనిషత్తు పరమార్థిక ఉపోద్ఘాతం అనే పేరుతో విపులమైన పీఠిక చేర్చబడినవి. "జ్ఞానేశ్వరి" అనే పేరుతో ప్రసిద్ధమైన భావార్థదీపికను (జ్ఞానేశ్వరుల గీతాభాష్యం మరాఠీలో విరచితమైనది). ఆర్. కె. భాగవత్ గారి ఆంగ్లానువాదంతో ఈ సంస్థవారు ముద్రించారు. (వెల: రూ. 16/=). ఈ గ్రంథం 25 ఏండ్లుగా అలభ్యమైన సంగతి గుర్తించదగినది. యోగవాసిష్ఠాన్ని జ్ఞానానంద భారతీ స్వామి ముముక్షువుల సౌలభ్యాని కోసమై 1698 శ్లోకాలలో సంగ్రహించి వాసిష్ఠ సంగ్రహం అని పేరిడిన గ్రంథాన్ని మూల శ్లోకాలు ఆంగ్లానువాదంతో సహా ఈ సంస్థవారు ఈ మధ్యనే వెలువరించారు. (వెల: రూ. 40/=).

ఈ ఐదు పుస్తకాల ప్రచురణతో తృప్తి చెందక ఈ సంస్థవారు ఇప్పుడు ఒక మహత్తర ప్రచురణ కార్యాన్ని చేపట్టియున్నారు. 'సంపూర్ణ శంకర గ్రంథావళి' పేర శంకర భగవత్పాదుల రచనలనన్నింటిని 13 సంపుటాలలో దేవనాగరి లిపిలో ముద్రించి వెలువరించనున్నారు. ఇప్పటికి 4 సంపుటాలు వెలువడ్డాయి. మిగిలిన 9 సంపుటాలను కూడ త్వరత్వరగా వెలువరించాలనే సంకల్పంతో సమతా సంస్థవారు కార్యతత్పరులై యున్నారు. (సంపూర్ణ శంకర గ్రంథావళి 13 సంపుటాల వెల: రూ. 800/=).

ప్రతులకు: సమతా బుక్స్, 10, కామరాజ్ భవనం, 573, మౌంట్ రోడ్, మద్రాసు - 600 006.

దక్షిణేశ్వరమున శ్రీరామకృష్ణుడు

దక్షిణేశ్వర కాళికాలయము ఎంత అందమైనచోటు! పడమరగా గంగ పారుతున్నది చుట్టూ ... అనేక దేవతల దేవాలయములు, పూలతోను పండ్లతోను విరిసిపోతున్న చెట్లు. శ్రీరామకృష్ణుడు ప్రతిష్ఠా మహోత్సవము చూడడానికి వచ్చాడు. ఆ చోటు అతనికి నచ్చింది. ఆ రోజు మాత్రము ఝామపుకూరు వెళ్ళిపోయినా తర్వాత అన్నతో దక్షిణేశ్వరము వచ్చి అక్కడే ఉండిపోయాడు. కొన్నిరోజుల తర్వాత హృదయ రాముడను అతని మేనల్లుడు వచ్చాడు. అతడు శ్రీరామకృష్ణునితో సమానమైన వయస్సు కలవాడు.... హేమాంగినికి కుమారుడు. రామకృష్ణుడు చాలా సంతోషించాడు.

మధురబాబు రాణి రాసమణి అల్లుడు. అతనితో కూడా ఆమె అప్పుడప్పుడు దక్షిణేశ్వరము వచ్చేది. భర్త చనిపోయిన తర్వాత తన జమీందారీని తానే నిర్వహించింది. మధురబాబు సలహా చెప్పుచు, ఆమె పనిలో సహాయంగా ఉండేవాడు. అప్పుడు శ్రీరామకృష్ణుడు ఇరవై ఏళ్ళ అందమైన యువకుడు. అతడు వాళ్ళిద్దరిని ఆకర్షించాడు. అతడు దేవుళ్ళ మీద దేవతల మీద పాడే పాటలు, మట్టితో చేసిన దేవతా విగ్రహములు చూచి ముగ్ధులైనారు. అతన్ని కాళికాలయ అర్చకునిగా నియమించాలనుకున్నారు. రామకుమారునికి చెప్పారు. అతడు శ్రీరామకృష్ణునికి తెలిపాడు.

శ్రీరామకృష్ణుడు మొదట కొంత భయపడ్డాడు. కాని మధురబాబే స్వయముగా చెప్పిన తర్వాత అంగీకరించక తప్పలేదు. అప్పటినుండి శ్రీరామకృష్ణుడు కాళికాదేవికి రోజూ అలంకారము చేసేవాడు. కాని అమ్మవారి ఆభరణాలను జాగ్రత్తపరిచే బాధ్యత మాత్రము అతనికి లేదు. ఆ పనికై హృదయరాముడు నియమింపబడి ఆభరణాలను జాగ్రత్తపరిచే పని చేస్తుండేవాడు.

శివుని ప్రతిమను మట్టితో చేసి పూజ
చేయుటను చూచి మధురుని చిత్తమలరి
రామకృష్ణుని చూపించె రాణికపుడు,
గౌరవమపార మాతనిపై వహించె.

సంపాదకులు : స్వామి తన్మయానంద. ముద్రాపకులు : ఎం. తీర్థానందం
(ఫ్రీడమ్ ప్రెస్, మద్రాసు - 21). ప్రచురణ : శ్రీరామకృష్ణ మఠము, మద్రాసు - 4.